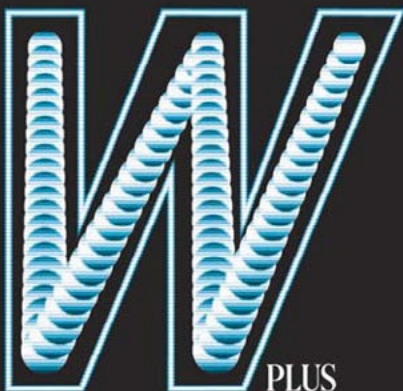
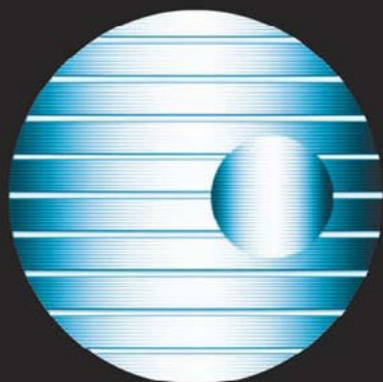

H. G. Wells
Vynálezci
zázraků

PLUS

Vynálezci zázraků. Sebrané povídky H. G. Wellse, svazek I.

Vyšlo také v tištěné verzi

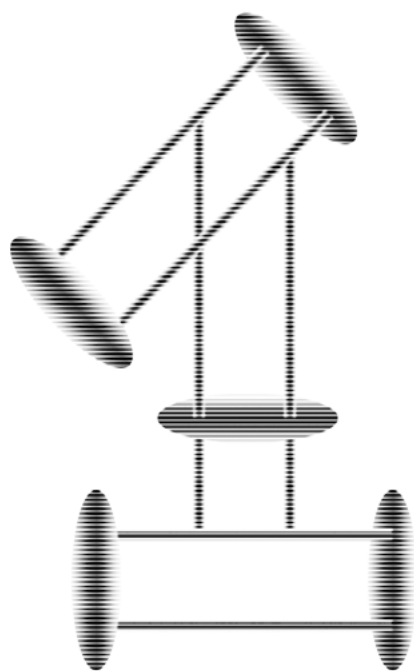
Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

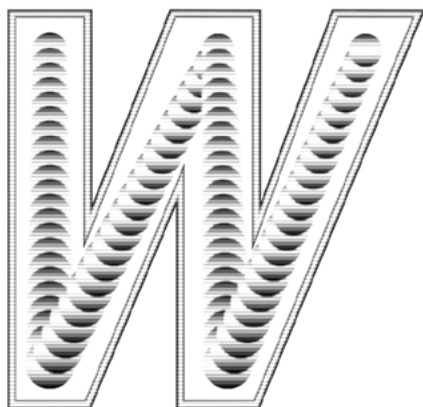
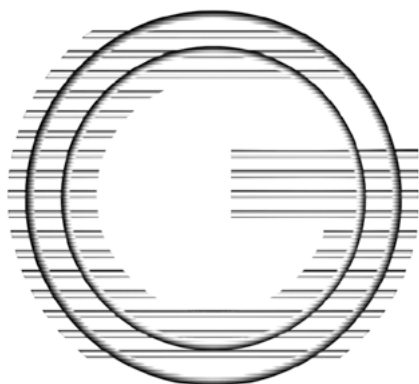
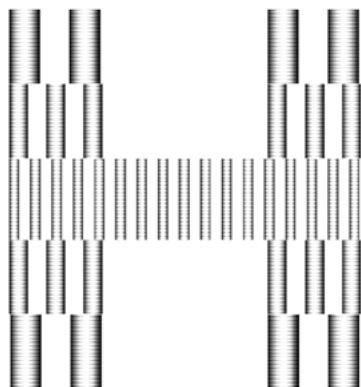

H. G. Wells
Vynálezci zázraků. Sebrané povídky
H. G. Wellse, svazek I. – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

H. G. Wells

**Vynálezci zázraků.
Sebrané povídky
H. G. Wellse,**

svazek I.

**Přeložili
Sylva Ficová
Markéta Musilová
Richard Podaný
Vladimír Svoboda**

Obsah

Ukradený bacil a jiné příběhy

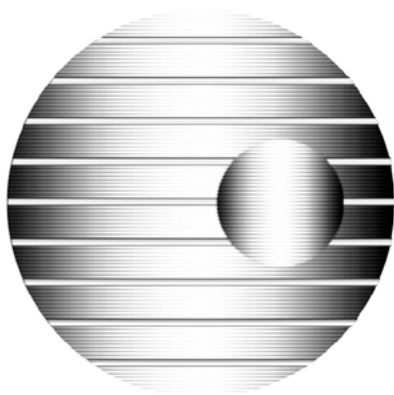
Ukradený bacil	9
Když vykvetla podivná orchidej	16
Na observatoři v Avu	25
Vycpávačova vítězství	33
Pštroší byznys	38
Za oknem	43
Pokušení svatého Harringaye	52
Létající muž	58
Výrobce diamantů	66
Ostrov aepyornisův	75
Pozoruhodný případ Davidsonových očí	88
Pán všech dynam	99
Lupiči v Hammerpondu	109
Noční motýl	117
Poklad v lese	129
Temporální argonauti	138

Příběh Gottfrieda Plattnera a jiné povídky

Příběh Gottfrieda Plattnera	165
Argonauti povětří	186
Příběh již zesnulého pana Elveshama	199

Pod hladinou	217
Jablko	234
Po operaci	243
Útok z hlubin	258
Pollock a Poro	269
Červený pokoj	285
Zvon	294
Nachový klobouček	306
Jak Jane dostala košem	318
V moderním stylu – ukrutný příběh o lásce	325
Neštěstí	335
Ztracené dědictví	344
Smutný příběh divadelního kritika	351
Skříčko pod mikroskopem	360
Ediční poznámka	379

Ukradený bacil a jiné příběhy

Ukradený bacil

„A toto,“ řekl bakteriolog a vsunul pod mikroskop podložní sklíčko, „je preparát proslulého bacilu cholery... tedy zárodek cholery.“

Bledý muž nahlížel do mikroskopu. Zjevně nebyl na podobné věci zvyklý a na oku, jež k pozorování nepoužíval, si držel malátnou bílou ruku. „Moc toho nevidím,“ prohlásil.

„Otočte tímto šroubem,“ poradil mu bakteriolog; „možná že mikroskop není zaostřen pro váš zrak. Každý se v tom výrazně liší. Stačí otočit o maličko na tu nebo onu stranu.“

„Á! Už vidím,“ pravil návštěvník. „I když nakonec toho moc k vidění není. Malé šmouhy a růžové drobký. A přitom se ty malé částičky, ač takoví drobečci, dokážou množit a poničit celé město! Úžasně!“

Vstal, uvolnil podložní sklíčko z mikroskopu a podržel si je v ruce proti oknu. „Není je skoro vidět,“ poznamenal a pečlivě si preparát prohlížel. Pak zaváhal. „Jsou... jsou živé? Jsou teď nebezpečné?“

„Tyhle jsou obarvené a zabitě,“ odpověděl bakteriolog. „Co se mě osobně týče, byl bych nejraději, kdybychom dokázali zabít a obarvit všechny, co na světě jsou.“

„Takže počítám,“ pravil bledý muž s mírným úsměvem, „že se vám moc nechce mít ty věci v živém... v aktivním stavu?“

„Právě naopak, to musíme,“ odpověděl bakteriolog. „Tak například zde...“ Došel na druhý konec místnosti a vzal si jednu z několika pevně uzavřených zkumavek. „Tady máme ty živé. Toto je kultura skutečných, žijících chorobných bakterií.“ Zaváhal. „Abych tak řekl, lahvovaná cholera.“

Bledému muži se ve tváři na okamžik usadil sotva znatelný spokojený výraz. „Že máte odvahu vlastnit něco tak smrtícího,“ poznamenal a hltal zkumavku pohledem. Bakteriolog si všiml morbidního potěšení v návštěvníkově výrazu. Muž, který je

dnes odpoledne navštívil s doporučujícím vzkazem od jednoho starého přítele, jej zaujal právě pro ten výrazný charakterový kontrast. Zplihlé černé vlasy a zapadlé šedé oči, dychtivý výraz a neklidné chování, nadšený, ale ne přehnaný zájem, vše na návštěvníkovi bylo vítanou změnou oproti flegmatické rozvaze běžných vědeckých pracovníků, s jakými se bakteriolog stýkal především. Bylo tedy nejspíše přirozené, že pro posluchače očitivně tak vnímavého k smrtící povaze probíraného námětu zvolí ten nejpůsobivější aspekt problematiky.

Zamyšleně držel zkumavku v ruce. „Ano, tady je ta morová zhouba uvězněná. Stačilo by rozbít takovou nevelkou zkumavku do zásobníku pitné vody a říci těm titěrným částicím života, jež musíte obarvit a zkoumat tím nejvýkonnějším mikroskopem, abyste je vůbec viděl, a které nemůžete zaznamenat ani čichem nebo chutí – tedy říct jim: ‚Jděte, rostte a množte se a naplňte rezervoáry,‘ a už byste na toto město vyslal smrt, záhadnou, nevysledovatelnou smrt, smrt rychlou a strašlivou, smrt bolestivou a nedůstojnou, a ona by chodila sem a tam a hledala si oběti. Tady by vzala manžela manželce, tam zase dítě matce, tu by státníka odtrhla od jeho povinností, onde nádeníka od jeho námahy. Šířila by se vodovodními řady, plížila se ulicemi, tu nebo zase tam by si vybrala dům, kde nepřevařují pitnou vodu, a tvrdě na něj udeřila, vkradla by se do studní, z nichž čerpají minerální vodu, s mytím by se dostala do salátu, v dormantním stavu by ležela v ledu. Připravena by čekala, až ji vypijí koně z koryt a neopatrné děti z veřejných kašen a studní. Prosákla by do půdy a poté se znovu a na tisíci neočekávaných míst objevila v pramenech a studních. Jakmile by s tím bacil začal ve zdroji pitné vody – a před tím, než bychom jej obklíčili a znovu polapili –, dokázal by zdecimovat celou metropoli.“

Náhle se zarazil. Nejednou mu říkali, že řečnění je jeho slabost.

„Ale tady je naprosto neškodný, víte? Naprosto neškodný.“

Muž s bledou tváří přikývl. V očích se mu blýskalo. Odkáslal

si. „Ti... lumpové anarchisté,“ prohlásil, „jsou tak hloupí, hloupí a slepí... že používají bomby, když je dostupná podobná věc. Řekl bych...“

Ozvalo se opatrné zaklepání, při němž se dveří sotva dotkly něčí nehty. Bakteriolog otevřel. „Jen na chvíličku, miláčku,“ zašeptala jeho žena.

Když znovu vešel do laboratoře, návštěvník se díval na hodinky. „Vůbec jsem netušil, že jsem vás připravil o celou hodinu,“ prohlásil. „Za dvanáct minut budou čtyři. A to jsem měl v půl čtvrté odejít. Ale všechno u vás bylo příliš zajímavé. Ne, rozhodně se nemohu zdržet už ani chvíli. Mám ve čtyři schůzku.“

Vyšel z pokoje, znovu poděkoval, bakteriolog jej doprovodil k domovním dveřím a potom se zamýšleně vracel po chodbě do laboratoře. Přemítal nad etnicitou svého návštěvníka. Ten pán rozhodně nebyl teutonský typ, ani ten běžný latinský. „Každopádně to bohužel je dost morbidní jedinec,“ utrousil pak bakteriolog sám k sobě. „Jenom jak se kochal těmi kulturami choroboplodných zárodků!“ Přepadla jej znepokojující myšlenka. Došel k pracovnímu stolu s varnou vodní lázní, potom se velmi rychle vrátil ke svému psacímu stolu. Nato si spěšně prohledal kapsy a pak už se hnál ke dveřím. „Třeba jsem to nechal ležet na stolku v předsíni,“ odhadl.

„Minnie!“ křikl chraplavě do chodby.

„Ano, miláčku,“ ozval se hlas z dálky.

„Když jsem s tebou před chvílkou mluvil, držel jsem něco v ruce?“

Odmilka.

„Nic, miláčku, jasně si vzpomínám, jak...“

„Ke všem čertům!“ vyrazil bakteriolog a bez rozmyslu vyběhl k domovním dveřím a po schodech na ulici.

Minnie uslyšela, jak dveře třískly, a tak polekaně doběhla k oknu. Tam právě nějaký štíhlý muž nasedal do bryčky. Bakteriolog upaloval k té skupince, bez klobouku, v domácích střevících, a zběsile gestikuloval. Jedna papuč mu upadla, ale nesehnul se pro ni. „On snad zešilel!“ vyrazila Minnie; „to ta

jeho příšerná věda.“ Nato otevřela okno a chystala se na něj zavolat. Štíhlý muž se najednou ohlédl a jako by si i on pomyslel cosi o duševní chorobě. Ukázal spěšně na bakteriologa, řekl něco drožkáři, dvířka bouchla, bič zapraskal, zaklapala koňská kopyta – a ve chvílce už bryčka a bakteriolog, ze všech sil upalující za ní, zmizeli z dohledu na vozovce a ztratili se za rohem.

Minnie ještě nějakou chvíli zůstala vykloněná z okna. Až pak zase zatáhla hlavu do místnosti. Byla celá zaražená. „Samozřejmě že je výstřední,“ dumala. „Ale běhat po Londýně – a navíc takhle v sezoně – v ponožkách!“ Potom naštěstí dostala nápad. Ve spěchu si nasadila klobouček, skočila pro jeho boty, šla do předsíně, sundala z věšáku jeho klobouk a lehký převlečník, vyšla na zápraží a zastavila jinou bryčku, která šťastnou náhodou líně jela kolem. „Odvezte mě na konec ulice a pak na Havelock Crescent, schválně, jestli někde uvidíme gentlemana, jak utíká v aksamitovém domácím kabátě a bez klobouku.“

„Jasně, paninko, v aksamitu a bez klobouku. Jak ráčej, mlospani.“ A kočí okamžitě práskl do koní tak věcně, jako kdyby podobné instrukce dostával denně.

Několik minut nato nepočetnou skupinku kočích a povalečů, jaké se sbírávají u přístřešku pro kočí na Haverstock Hillu, polekal pohled na projíždějící bryčku s vychrtlým ryzákem, kterého hnali dost zběsile.

Dokud je mījela, mlčeli, ale když byla pryč, ozval se tělnatý pán známý jako strejda Nazdárek: „To byla kára Harryho Hickse. Co ho to raflo?“

„Ten se tím bičem teda ohání,“ prohlásil jeden podomek.

„To se picnu!“ vybafl chudák starý Tommy Byles; „tady jede taky nákej úplnej cvok. Na mou duši že jo.“

„To je starej George,“ poznal strejda Nazdárek, „a nákýho cvoka veze, to máš recht. Ten snad z tý dročky vymázne! Hele, a nehoní von Harryho Hickse?“

Skupina u kůlny pro bryčky najednou oživla. Sbor: „Makej, Georgi!“ „Tomu říkám dostihy.“ „Ty je doženeš!“ „Práskni do toho!“

„Ta upaluje jak divá!“ prohlásil podomek.

„No to mě vomej!“ hulákal strejda Nazdárez. „Koukejte! No mně z toho snad taky trhne. Tady jede další. Nejspíš se dneska zcvokly všechny dročky v Hampsteadu!“

„Tentokrát je to náká stíhačka,“ prohlásil podomek.

„A jede *za ním*,“ souhlasil strejda Nazdárez. „Vobyčejně to bejvá vobráceně.“

„Co to drží v ruce?“

„Nejspíš cylindr.“

„No to je teda přča! Tři proti jedný na starouše George,“ řekl podomek. „Jedém!“

Minnie kolem nich projela za bouřlivého potlesku. Nezamlouvalo se jí to, ale byla přesvědčena, že koná svou povinnost, a tak se dál řítila po Haverstock Hillu a Camden Town High Street a zraky upínala na pohybuující se zadek bryčky starého George, která vezla jejího zatoulaného manžela tak nepocho-pitelně kamsi pryč od ní.

Muž v první bryčce seděl skrčený v koutku, paže měl pevně založené a maličkou zkumavku, která obsahovala tak obrovský potenciál zkázy, svíral v ruce. V jeho náladě se zvláště mísil strach s nadšením. Hlavně se bál, že jej chytí dřív, než bude s to vykonat, co má v úmyslu, ale pod tím se skrýval nejasnější, ale ještě silnější strach z děsivosti jeho zločinu. Nadšení nicméně všecken strach překonávalo. Žádný anarchista před ním se podobnému nápadu ani nepřiblížil. Ravachol, Vaillant, všichni ti veledůležití lidé, jimž záviděl slávu, se vedle něj scvrknou k bezvýznamnosti. Jen se musí dostat ke zdroji pitné vody a rozbít do jeho nádrže zkumavku. Jak geniálně si to naplánoval, když padělal ten vzkaz a dostal se do laboratoře, a jak pohotově se chopil příležitosti! Konečně se svět dozví, kdo je. Všichni ti lidé, kteří se mu posmívali a kteří jej přehlíželi, kteří před ním dávali přednost jiným a kterým jeho společnost připadala nežádoucí, jej konečně vezmou na vědomí. Smrt, smrt, smrt! Odjakživa se s ním jedná, jako by byl nula. Celý svět se spikl, aby ho udržel na dně. Ale on jim ukáže, co znamená někoho

takhle odstrčit. Tahle ulice je nějaká povědomá, která to je? Great Saint Andrew's Street, no ovšem! Jak probíhá honička? Vystrčil z bryčky hlavu. Bakteriolog byl ani ne padesát yardů za ním. To není dobré. Ještě pořád ho mohou dohonit a zastavit. Zašátral v kapse po penězích a našel půlsovereign. Vrazil ho okénkem v horní části bryčky kočímu až pod nos. „A dám víc,“ hulákal, „když mu ujedeme.“

Kočí mu minci vytrhl z ruky. „Jasný,“ souhlasil, okénko se zabouchlo a na lesklý bok koně dopadl bič. Bryčka se zakolíbala a anarchista, který pod stříškou zpola stál, položil ruku se zkumavkou na dvířka, aby neupadl. Ucítil, jak ta křehká věčička praskla, odlomená polovina zkumavky cinkla na podlaze bryčky. Ucedil nadávku, svalil se zpátky na sedadlo a bezútešně se díval na dvě tři kapky vlhkosti na dvířkách.

Zachvěl se.

„Co naplat! Asi tedy budu první. Tfu! Aspoň ze mě bude muedník. To taky něco znamená. Ale stejně, je to hnusná smrt. Jestlipak to bolí tolik, jak se říká.“

Náhle jej cosi napadlo – a zašátral pod nohama. Ve zlomeném konci zkumavky pořád zbyla kapka, a tak ji vypil, aby měl jistotu. Bude to tak lepší. Svůj úkol každopádně splní.

Načež mu svitlo, že teď už nepotřebuje bakteriologovi utíkat. Ve Wellingtonově řekl kočímu, ať zastaví, a vystoupil si. Na schůdku podklouzl a hlava se mu divně točila. Tenhle cholerový jed ale působí rychle. Máchl rukou a kočí pro něj přestal existovat a pak už jen stál na dlažbě, paže měl založené na prsou a čekal, až dorazí bakteriolog. V jeho postoji bylo něco tragického. Pocit rychle se blížící smrti mu dodal jakousi důstojnost. Pronásledovatele přivítal vzdorným smíchem.

„*Vive l'Anarchie!* Jdete pozdě, příteli. Vypil jsem to. Vypustil jsem cholera do světa!“

Bakteriolog se na něj z bryčky zvědavě a upřeně díval přes brýle. „Tak vy jste to vypil! A jste anarchista! Už chápu.“ Chystal se říct ještě něco, ale pak se ovládl. V koutcích úst se mu usadil úsměv. Otevřel dvířka bryčky, jako by se chystal vystou-

pit, načež mu anarchista teatrálně zamával na rozloučenou, odkráčel k Waterlooskému mostu a infikovaným tělem svědomitě vrážel do co nejvíce lidí. Bakteriolog byl pohledem na něj natolik zaujat, že téměř ani nedal najevo valné překvapení, když se na chodníku objevila Minnie s jeho kloboukem a botami a pláštěm. „To je od tebe pěkné, žes mi přinesla věci,“ ocenil to, ale dál se zadumaně díval za mizejícím anarchistou.

„Asi bys měla přisednout,“ nabádal ji, ale dál upíral zraky na anarchistu. Minnie teď už chovala naprostou jistotu, že se zbláznil, a tak na vlastní odpovědnost nakázala kočímu, ať je odveze domů. „Že se mám obout? Samozřejmě, miláčku,“ řekl její muž, když se už bryčka otáčela a pyšně vykračující černá postava, teď už maličká a v dálce, mu zcela zmizela z dohledu. Najednou jej napadlo cosi groteskního a dal se do smíchu.

Nato poznamenal: „Niméně je to skutečně velmi vážná záležitost. Víš, ten muž za mnou přišel domů a je to anarchista. Ne, neomdlívej, jak bych ti potom mohl vyložit i to ostatní. Chtěl jsem ho oslnit a nevěděl jsem, že je anarchista, a tak jsem vzal kulturu toho nového druhu bakterie, o níž jsem ti vyprávěl, té, jak postihuje různé druhy opic a podle mě jim způsobuje ty modré skvrny; jako správný hlupák jsem mu řekl, že to je asijská cholera. A on s ní utekl a chtěl otrávit v Londýně vodu – a rozhodně mohl tomuhle civilizovanému městu uchystat modré pondělí. Jenže pak to vypil.

Samozřejmě nedokážu říct, co bude dál, ale jak sama víš, obarvilo to na modro to kotě, těm třem štěňatům to nadělalo modré skvrny a i toho vrabce to nabarvilo na sytě modrou. Otravné ovšem je, že budu muset připravit další a bude s tím hodně práce a výdajů.

Že si mám vzít plášť, když je takový teplý den? Proč? Protože k nám má přijít paní Jabberová. Ale jdi, miláčku, paní Jabberová přece není průvan. Proč bych si měl za tak teplého dne brát plášť jen kvůli paní... Tak dobře, jak chceš.“

Když vykvetla podivná orchidej

Nakupování orchidejí má vždy jakýsi spekulativní nádech. Před vámi leží scvrklý hnědý kus rostlinné hmoty – a ve všem ostatním musíte důvěřovat buď vlastnímu úsudku, nebo prodejci, případně svému štěstí, jak vám bude libo. Rostlina může klidně být v posledním tažení nebo už mrtvá, anebo to může být rozumný nákup, při němž dostanete za své peníze poctivou hodnotu, a někdy – i to se sem a tam stává – se před užaslými zraky šťastného kupce začne den po dni rozvíjet nějaký nový druh, nějaký nevídaný poklad, prapodivný tvar květního pysku nebo nějaké neznámé zbarvení či nečekané mimikry. Pýcha, krása a zisk pak vykvetou najednou, v jediném delikátním zeleném hroznu, a kdo ví, s nimi možná i nesmrtelnost. Neboť ten nový zázrak přírody nejspíše potřebuje nové konkrétní jméno, a jaké se na to hodí víc než jméno objevitele? „Johnsmithia“! Jsou i horší jména.

Patrně právě naděje na nějaký podobný šťastný objev přiměla Wintera-Wedderburna, aby na tyto aukce chodil tak často – a kromě naděje možná i skutečnost, že na celém širém světě ho nebavilo dělat zhola nic jiného. Byl to plachý, samotářský a spíše neúspěšný muž, jemuž skromné příjmy právě tak dovolovaly držet se o krok před nouzí a jenž neměl dost vnitřního neklidu na to, aby si hledal nějaké nelehké zaměstnání. Mohl by také sbírat známky nebo překládat Horatia nebo se věnovat knižní vazbě, případně objevovat nové druhy rozsivek. On však shodou okolností pěstoval orchideje a vlastnil nevelký, leč náročný skleník.

„Mám takové svědění, že dnes se mi něco stane,“ řekl nad kávou. Mluvil právě tak, jak se pohyboval a jak myslel: ztuha.

„Ale ale, to neříkej!“ namítla jeho hospodyně, která byla zároveň jeho vzdálenou sestřenicí. Pro ni bylo „něco se mi stane“ eufemismem, jenž znamenal jedno jediné.

„Tos mi špatně rozuměla. Nemyslel jsem žádnou nehodu... i když sám pořádně nevím, co jsem tím myslel. Dnes,“ pokračoval po odmlce, „budou u Petersů prodávat zásilku rostlin z Andaman a z Východní Indie. Měl bych tam jít a podívat se, co přivezli. Třeba nevědomky koupím něco dobrého. Stává se to.“

Podal jí šálek, ať mu nalije ještě jednu kávu.

„To je ze sbírky toho nebohého mladíka, o kterém jsi mi tuhle vyprávěl?“ zeptala se sestřenice a dolila mu.

„Ano,“ přikývl – a nasadil nad toustem zamyšlený výraz.

„Nikdy se mi nic neděje,“ poznamenal brzy nato, jako by začal přemýšlet nahlas. „Nechápu proč vlastně. Jiným se toho děje hodně. Tak třeba Harvey. Jen za minulý týden; v pondělí našel šestipenci, ve středu měla všechna jeho kuřata motolici, v pátek se jeho bratranec vrátil z Austrálie a v sobotu si vymkl kotník. Přímo uragán dobrodružství... ve srovnání se mnou.“

„Myslím, že bez tolika dobrodružství bych se raději obešla,“ odušila jeho hospodyně. „To není pro člověka nic dobrého.“

„Ano, asi to je jen pro zlost. Nicméně... víš, mně se prostě nic nikdy neděje. Když jsem byl ještě malý, nestávaly se mi žádné nehody. V dospívání jsem se nikdy nezamiloval. Neoženil jsem se... Tak přemítám, jaké to asi je, když se jednomu něco stane... něco opravdu pozoruhodného.“

Tomu sběrateli orchidejí bylo jen třicet šest, když zemřel... byl o dvacet let mladší než já. A to už byl dvakrát ženatý a jednou rozvedený; čtyřikrát dostal malárii a jednou si zlomil stehenní kost. Taky jednou zabil nějakého Malajce a jednou ho zranila otrávená šipka. A nakonec ho v džungli zabily pijavice. Ano, všechno to muselo být hodně pro zlost, ale taky to muselo být velmi zajímavé, víš... no, snad až na ty pijavice.“

„Určitě mu to nic dobrého nepřineslo,“ zopakovala dáma přesvědčeně.

„Nejspíš ne.“ Nato se Wedderburn podíval na hodinky. „Osm dvacet tři. Pojedu vlakem ve tři čtvrtě na dvanáct, takže času mám spoustu. Asi bych si měl vzít alpakové sako – venku je

poměrně teplo – a ten šedý plstěný klobouk a hnědé boty. Asi bych...“

Letmo vyhlédl z okna na poklidnou oblohu a sluncem zalitou zahradu a potom se nervózně zadíval na tvář své sestřenice.

„Podle mě by sis měl vzít deštník, když pojedješ do Londýna,“ prohlásila tónem, který nepřipouštěl námitky. „Ono se může stát ledaco mezi tím, kdy odejdeš odsud, a než se vrátíš z nádraží.“

Po návratu domů byl poměrně rozrušený. Něco koupil. Jen vzácně se stávalo, že se rozmyslel dost rychle na to, aby něco pořídil, ale tentokrát se mu to podařilo.

„Měli tam Vandy,“ hlásil, „a taky jedno Dendrobium a nějaké ty Palaeonophisy.“

Jedl polévku a u toho si zálibně prohlížel přírůstky. Měl je rozložené před sebou na bělostném ubrusu, obsáhle o nich sestřenici přednášel a pomaličku se prokousával večeří. Měl ve zvyku večer pro své i její pobavení znovu prožívat všechny své návštěvy Londýna.

„Já to věděl, že se dneska něco stane. A taky že jsem tohle všechno koupil. Některé... některé... prostě vím jistě, že některé budou pozoruhodné. Nevím, čím to je, ale prostě to, že některé budou pozoruhodné, vím stejně jistě, jako kdyby mi to někdo pověděl.“

Tahle,“ ukázal na jeden scvrklý oddenek, „je bez určení. Možná to je Palaeonophis... ale možná ne. Mohl by to být nový druh, ba dokonce i nový rod. A taky to bylo to poslední, co ten chudák Batten kdy našel.“

„Mně se nelíbí, jak vypadá,“ prohlásila hospodyně. „Má takový ošklivý tvar.“

„Skoro bych ani neřekl, že má vůbec nějaký tvar.“

„Nezamlouvá se mi, jak tady tohle trčí,“ pokračovala hospodyně.

„Už zítra to bude v květníku.“

„Vypadá to,“ vykládala hospodyně, „jako pavouk, co dělá mrtvého.“

Wedderburn se usmál a prohlížel si s hlavou nakloněnou ke straně oddenek. „No, moc pěkná hrouda to vážně není. Ale nikdy je nesmíš soudit podle toho, jak vypadají vyschlé. Může se z ní klidně vyklubat velice krásná orchidej. Zítřka budu mít napilno! Dnes večer musím nastudovat, jak přesně se s nimi má naložit, a zítřka se do toho pustím.“

Po krátké chvíli se ozval znovu: „Chudáka Battena našli, jak leží mrtvý nebo snad umírající v mangrovové bažině – už jsem zapomněl kde přesně. Pod vlastním tělem drtil právě jednu z těchhle orchidejí. Několik dnů trpěl jakousi domorodou horečkou a nejspíš omdlel. Tyhle mangrovové bažiny jsou velice zdraví škodlivé. Prý z něj pijavice vysály všechnu krev do poslední kapky. Možná ho stálo život to, že se snažil získat právě tuhle rostlinu.“

„Tos mi tedy názor na ni moc nezlepšil.“

„Ženy ať si pláčou, muži musejí pracovat,“ pravil Wedderburn s naprosto vážným výrazem.

„Jen si to představ, zemřít daleko od všeho pohodlí, v ohavné bažině! Představ si to, onemocnět horečkou a nemít proti ní nic než chlorodyn a chinin – i když pokud by to bylo jen na mužích, všichni by žili jen z chlorodynu a chininu – a kolem ani živáčka kromě těch příšerných domorodců! Tvrdí se, že obyvatelé Andaman jsou naprosto odporní lotři – ale i kdyby ne, jako ošetřovatelé asi vynikají těžko, protože nemají příslušnou průpravu. A to všechno jenom kvůli tomu, aby lidé v Anglii měli orchideje!“

„To asi moc příjemné nebylo, ale jak se zdá, některé muže právě tohle baví,“ namítl Wedderburn. „Něméně domorodci z jeho výpravy byli dost civilizovaní na to, aby se starali o jeho sbírku, dokud se z vnitrozemí nevrátil jeho kolega ornitolog; ovšem druhy orchidejí nepoznali a nechali je scvrknout. Čímž je to celé ještě zajímavější.“

„Spíš ještě nechutnější. Abych se bála, jestli na některých pořád nedrží ta malárie. A ještě ke všemu na téhle ohavnosti ležela mrtvola, no považ! To by mě nikdy ani ve snu nenapadlo.“

A už toho bylo dost! Na mou duši, už do sebe z večere nedostanu ani sousto.“

„Jestli chceš, sundám je ze stolu a položím na sedák u okna. Tam na ně budu vidět stejně dobře.“

Několik příštích dnů měl opravdu ve svém rozpařeném nevelkém skleníku napilno, lopotil se s dřevěným uhlím, kusy týkového dřeva, mechem a všemi ostatními mystériemi provázejícími pěstování orchidejí. Sám to bral tak, že se výtečně baví a pořád se něco děje. Po večerech si o nových orchidejích povídal s přáteli a znovu a znovu se vracel ke svým očekáváním čehosi podivného.

Několik rostlin rodu Vanda a Dendrobium v jeho péči zašlo, ale ta podivná orchidej brzy začala vykazovat známky života. Byl nadšen a okamžitě, ihned po tom, co to zjistil, odtáhl svou hospodyní od výroby zavařenin, ať se jde podívat.

„Tady to pučí,“ hlásil, „a tady bude zanedlouho spousta listů a tyhle titěrnosti, co se vysunují tady, to jsou vzdušné kořeny.“

„Mně to připadá, jako když z toho hnědého něco vystrkuje bílé prstíčky,“ opáčila hospodyně. „A to se mi nelíbí.“

„Proč?“

„Nevím. Jako kdyby se ty prsty natahovaly k tobě. Nemůžu si pomoci, něco se mi prostě líbí a něco ne.“

„Nevím to jistě, ale pochybuji, že existují nějaké orchideje, které mají docela takovéhle vzdušné kořeny. Samozřejmě si to můžu jen malovat. Ale podívej, jak jsou u konců trochu zploštělé.“

„Mně se to nelíbí,“ zopakovala hospodyně a najednou se otrásla a odvrátila se. „Vím, že je to ode mě pěkná hloupost – a omlouvám se za to, zvlášť když tobě se ta věc tolik líbí. Ale musím pořád myslet na tu mrtvolu.“

„To přece nemusela být tahle konkrétní rostlina. Jen mě to tak napadlo.“

Hospodyně pokrčila rameny. „Stejně se mi to nelíbí,“ dodala.

Wedderburna její odpor k rostlině poněkud zabolet. Nezabránilo mu to ale, aby jí dál dělal přednášky o orchidejích obecně i o téhle orchideji konkrétně, kdykoli se mu zrovna zachtělo.

„Na orchidejích je toho tolik prapodivného,“ prohlásil jednou; „můžou tě tolika způsoby překvapit. Víš, Darwin zkoumal jejich opylování a prokázal, že celá struktura květu jedné běžné orchideje je utvořena tak, aby mohly můry přenášet pyl z jedné rostliny na druhou. Jenže to vypadá, že je mnoho známých druhů orchidejí, jejichž květy prostě k podobnému opylení použity být nemohou. Například někteří zástupci rodu *Cypripedium*; nemáme důkaz, že by existoval nějaký hmyz schopný je opylovat, a u některých jsme nikdy nenašli žádná semena.“

„No ale jak potom vytvářejí nové rostliny?“

„Odožemi, oddenky a podobným růstem. To je snadné vysvětlit. Záhada spočívá v něčem jiném: k čemu jsou pak květy?“

Nato dodal: „Je velice pravděpodobné, že i moje orchidej bude pozoruhodná něčím podobným. Pokud ano, musím ji prostudovat. Často jsem chtěl dělat podobné výzkumy jako Darwin. Ale zatím jsem buď nenašel čas, anebo se stalo něco jiného, co mi v tom zabránilo. Teď už se začínají rozvíjet listy. Měla by ses na ně přijít podívat!“

Ona ale řekla, že ve skleníku je moc parno a ji z toho bolí hlava. Rostlinu pak viděla ještě jednou a vzdušné kořeny, z nichž některé nyní byly přes stopu dlouhé, jí bohužel připomněly chapadla, která se po něčem natahují; pronikly i do jejích snů a tam neuvěřitelně rychle rostly a sápaly se po ní. Proto se k vlastní naprosté spokojenosti rozhodla, že už se na tu rostlinu nikdy ani nepodívá, a tak musel Wedderburn její listy obdivovat sám. Měly běžný široký tvar a byly sytě, leskle zelené, jen na spodku u stonku s tmavě rudými cákanci a tečkami. Nevěděl o žádných jiných listech, které by se jim zcela podobaly. Umístil rostlinu na nízkou lavici poblíž teploměru a nedaleko měl jednoduché zařízení, které z kohoutku dávkovalo kapky na trubky s horkou vodou, takže vzduch zůstával stále parný. A dosti pravidelně

nyní o odpoledních dumal nad blížící se chvílí, kdy ta podivná rostlina vykvete.

A konečně se ta skvělá věc stala. Ačkoli mu kout, kde stála jeho nová oblíbenkyně, zakrývala jeho nádherná orchidea *Palaeonophis Lowii*, okamžitě po vstupu do malého skleníku věděl, že hrot poupěte se rozpukl. Ve vzduchu se teď vznášela nová vůně, sytá, prudce nasládlá, jež v tom přeplněném rozpařeném skleníčku přebíjela všechny ostatní.

Jakmile si toho povšiml, už spěchal k podivné orchideji. A hle! Na povislých zelených poupatech už se skvěly tři oslnivé výtrysky květů, z nichž ona omamná sladká vůně vystupovala. Zastavil se před nimi v obdivném vytržení.

Květy byly bílé, zlatooranžově žíhané na okvětních plátcích; těžký pysk vystupoval kupředu ve složité smyčce a nádherně modravý nach se na něm mísil se zlatou barvou. Wedderburnovi bylo okamžitě jasné, že jde o naprosto nový rod. A ta nesnesitelná vůně! Jak je tu jen parno! Květy se mu před očima rozostřovaly.

Musí se podívat, jestli je teplota nastavena správně. Vykročil k teploměru. Najednou se s ním všechno rozhoupalo. Cihly na podlaze poskakovaly nahoru dolů. A pak jako by bílé květy, za nimi listy a celý skleník odletěly kamsi stranou a potom po křivce vzhůru.

Sestřenice v půl páté přichystala podle jejich neměnného zvyku čaj. Jenže Wedderburn se ne a ne vrátit.

„Klaní se tam té své příšerné orchideji,“ řekla si a deset minut počkala. „Nejspíš se mu zastavily hodinky. Zajdu pro něj.“

Vyrazila rovnou do skleníku, otevřela dveře a zavolala na něj jménem. Nikdo se neozýval. Povšimla si, že vzduch je velice hutný a nabitý jakousi výraznou vůní. Potom uviděla, že cosi leží na cihlové podlaze mezi trubkami s horkou vodou.

Snad minutu stála bez hnutí.

Ležel tváří nahoru pod tou podivnou orchidejí. Vzdušné kořeny podobné chapadlům se už nepohupovaly volně ve vzdu-

chu, ale byly shluknuté k sobě jako spleť šedých provazů a pevně napjaté tak, že se konci dotýkaly jeho brady, krku a rukou.

Nechápala to. Potom spatřila, že zpod jednoho z těch chapadel nadšeně přimknutých k jeho tváři vytéká drobný čúrek krve.

S neartikulovaným výkřikem se rozběhla k tělu a pokusila se je odtáhnout od těch pijavkám podobných přísavek. Dvě z chapadel zlomila a z rány kapala rudá tekutina.

Potom se jí z omamné vůně květů začala točit hlava. Jak pevně ho ta rostlina drží! Škubala za silné provazy a on i bílá květenství jako by kolem ní pvlávali. Cítila, že brzy omdlí, a věděla, že to nesmí. Pustila jej a honem otevřela nejbližší dveře – a poté, co na čerstvém vzduchu chvíli lapala po dechu, ji napadlo cosi geniálního. Sebrala jeden květník a rozbila okení tabulky na konci skleníku. Pak do něj znovu vešla. S novým elánem zatahala za Wedderburnovo nehybné tělo a podivná orchidej díky tomu dopadla s třísknutím na zem. Pořád se s děsivým odhodláním držela své oběti. Sestřenice zběsile zabrala a vyvlekla tělo i rostlinu ven na vzduch.

Až pak začala přísavkovité kořeny jeden po druhém odtrhávat, za další chvíli bratrance osvobodila a vlekla ho dál od toho běsu.

Byl bledý a krvácel z asi desítky kruhových ranek.

Do zahrady už vcházel muž, kterého si najímali na různé drobné práce. Vystrašil ho zvuk tříštěného skla a teď uviděl ženu, jak vychází ze skleníku a krvavýma rukama vleče nehybné tělo. Chvíli si myslel nemyslitelné.

„Přineste trochu vody!“ křikla na něj – a její hlas všechny hrůzné představy zaplašil. Když se s nezvyklou horlivostí vrátil s vodou, zastihl ji, jak celá rozrušená vzlyká, Wedderburnovu hlavu má položenou na koleně a otírá mu z tváře krev.

„Co se stalo?“ zeptal se Wedderburn, malátně otevřel oči, ale pak je okamžitě zase zavřel.

„Běžte povědět Annie, ať přijde sem za mnou, a potom okamžitě skočte pro doktora Haddona,“ řekla nádeníkovi, jakmile

donesl vodu; když viděla, že váhá, dodala ještě: „Všechno vám to vysvětlím, až se vrátíte.“

Zanedlouho Wedderburn znovu otevřel oči; všimla si, že nechápe, jak se ocitl v téhle pozici, a tak mu vysvětlila: „Omdlel jsi ve skleníku.“

„A orchidej?“

„O tu se postarám,“ slíbila.

Wedderburn ztratil mnoho krve, ale jinak žádné vážnější zranění neutrpěl. Dali mu pálenku smíchanou s nějakým růžovým výtažkem z masa, odnesli ho do patra a uložili do postele. Hospodyně tu neuvěřitelnou příhodu zlomkovitě vylíčila doktoru Haddonovi. „No jen se pojdte podívat do skleníku,“ řekla.

Otevřenými dveřmi proudil zvenčí dovnitř chladný vítr, a tak se nechutný pach téměř zcela rozptýlil. Potrhané vzdušné kořeny ležely mezi tmavými skvrnami na cihlové podlaze a většinou už byly scvrklé. Květní stonek rostliny se při pádu zlomil a květy zplihly a na koncích okvětních plátků zahnědly. Doktor přistoupil k rostlině, všiml si, že jeden vzdušný kořen se lehce zachvěl, a zaváhal.

Druhý den ráno tam podivná orchidej ležela stále, jen už byla černá a hnila. Dveře v ranním vánku čas od času třískly a všechny Wedderburnovy orchideje byly zavadlé a skloněné k zemi. Zato sám Wedderburn nahoře v patře byl veselý a užvaněný a slunil se ve slávě svého podivného dobrodružství.

Na observatoři v Avu

Observatoř v Avu na Borneu stojí na horském výběžku. Severně od ní se zvedá starý kráter, který v noci proti modrému nekonečnu nebe vypadá černý. Od nevelké kruhové budovy s kupolí podobnou klobouku houby spadají svahy prudce kamsi k černým tajemstvím tropického lesa. Domek, ve kterém bydlí astronom a jeho asistent, stojí asi padesát yardů od observatoře, ještě dál jsou pak chýše jejich domorodých pomocníků.

Hlavní astronom Thaddy musel ulehnout s lehkou horečkou. Jeho asistent Woodhouse se na okamžik zastavil, mlčky a zamyšleně se díval do tropické tmy a až pak zahájil svou osamělou hlídku. Noc byla velmi poklidná. Jen tu a tam se z chatrčí domorodců rozlehly hlasy a smích anebo se zprostřed tajemného pralesa ozval výkřik nějakého podivného zvířete. Noční hmyz se strašidelně nořil ze tmy a pak třepotavě poletoval kolem jeho svítilny. Snad asistent přemítal o všech těch objevitelských možnostech, jež stále leží v tmavé spleti pod ním; vždyť pro přírodovědce jsou nezkrocené pralesy na Borneu nadále krajem divů, plným nečekaných otázek a stěží tušených odpovědí. Woodhouse držel v ruce malou svítilnu a zažloutlé světlo z ní živě kontrastovalo s nekonečným sledem odstínů od levandulově modré až po černou, v nichž byla namalována okolní krajina. Ruce a tvář měl proti útokům komárů natřené mazáním.

Dokonce i dnes, v době fotografování oblohy, což je práce vykonávaná ve vysloveně dočasných stavbách a kromě dalekohledu s řadou krajně primitivních přístrojů, k věci patří značný objem pozorování, při kterém člověk zůstává skrčený a nehybný. Při pomyslení na všechnu tu tělesnou námahu, která jej čeká, si vzdychl, ale pak se protáhl a vešel do observatoře.

Čtenář je patrně důvěrně obeznámen se strukturou běžné astronomické observatoře. Její budova mívá obyčejně válcovitý

tvár a velmi lehkou polokruhovou střechu, kterou lze zevnitř otáčet. Dalekohled spočívá na kamenné základně uprostřed a ozubené soukolí vyrovnává rotaci země a umožňuje setrvale pozorovat jednu nalezenou hvězdu. Kromě toho se kolem jeho opory nachází kompaktní mechanismus kol a šroubů, jimiž jej astronom adjustuje. A samozřejmě že v pohyblivé střechě je štěrbina, která se sune současně s okem dalekohledu, jenž propátrává oblohu. Pozorovatel sedí nebo leží na šikmém dřevěném zařízení, jež může na kolečkách přesunout do kterékoli části observatoře, podle toho, co pozice dalekohledu vyžaduje. Doporučuje se, aby uvnitř byla co největší tma, protože jen tak se zesílí jas pozorovaných hvězd.

Když Woodhouse vstoupil do svého kruhového příbytku, svítlna zaplanula a všudypřítomná temnota uprchla mezi černé stíny za velkým strojem, z nichž se však, jak světlo zase zesláblo, brzy začala plížit zpět do celé místnosti. Otvor ve střechě zalévala sytá průsvitná modř, s tropickým jasem v něm zářilo šest hvězd a jejich světlo dopadalo jako bledavý lesk na černý tubus přístroje. Woodhouse posunul střechu a pak přistoupil k dalekohledu; nejprve otočil jedním kolem a pak druhým a veliký válec se pozvolna sunul do nové pozice. Potom se asistent podíval do hledáčku menšího vedlejšího dalekohledu, o něco posunul střechu, ještě více vše adjustoval a pak uvedl do chodu mechanismus. Sundal si sako, protože noc byla opravdu horká, a správně umístil nepohodlné sedátko, na němž byl odsouzen trčet příští čtyři hodiny. Nato si vzdychl a smířeně se začal věnovat svému pozorování záhad kosmu.

V observatoři teď zavládlo úplné ticho a svítlna postupně uhasínala. Zvenčí se sem tam ozval výkřik nějakého zvířete, poplašeného nebo zraněného, či snad volání na druha nebo družku, a občas byly slyšet i zvuky od malajských a dajackých sluhů. Chvilí nato jeden z nich zanotoval kvílivou píseň a v pravidelných odstupech se k němu přidávali ostatní. Potom podle všeho odešli spát, protože z toho směru se už neozývalo nic, a šepotavé ticho bylo stále hlubší a hlubší.

Mechanismus pravidelně cvakal. Nějaký komár s pisklavým bzučením propátrával místnost a jako by začal pištět ještě víc samým pohoršením nad tím, že Woodhouse je natřený mastí. Pak svítidla zhasla a v celé observatoři zavládla tma.

Woodhouse zanedlouho změnil polohu, protože pozvolný pohyb dalekohledu jej tak vychýlil, že už to nebylo pohodlné.

Pozoroval nepočetnou skupinu hvězd v Mléčné dráze, u které jeho nadřizený zachytil, anebo si namlouval, že zachytil, pozoruhodnou barevnou variabilitu. Nepatřilo to mezi obvyklé úkoly, pro které bylo zařízení určeno, a snad právě proto to Woodhouse náramně zajímalo. Nejspíš zapomněl na vše pozemské. Veškerou svou pozornost zaměřil na veliký modrý kruh zorného pole dalekohledu – na kruh, který jako by osvětloval nespočet hvězd, do poslední jasně zářících na tmavém pozadí. Jak se tak díval, začalo mu připadat, že se zbavuje vlastního těla, jako by se i on vznášel v kosmickém éteru. Slabá červená tečka, již pozoroval, byla nekonečně daleko.

Najednou se hvězdy rozmazaly. Jako záblesk před nimi proletělo cosi černého – a pak už zase byly vidět.

„Zvláštní,“ řekl si Woodhouse. „Nějspíš to byl nějaký pták.“

Stalo se to znovu a ihned nato se veliký tubus zachvěl, jako by do něj něco vrazilo. Potom se kupole observatoře rozezněla sledem dunivých ran. Hvězdy jako by odletěly stranou, protože dalekohled – který se tím uvolnil – se protočil pryč od štěrbin ve střeše.

„Pane na nebi!“ vykřikl Woodhouse. „Co to je?“

V otvoru ve střeše jako by se zmítal nějaký nejasný, obrovský a černý obrys, který čímsi mával jako křídlem. Za další okamžik už byl otvor zase volný a dovnitř se teple a jasně lil světelný opar Mléčné dráhy.

Zevnitř byla střecha naprosto černá a jen škrábavé zvuky vypovídaly o tom, kde se onen neznámý tvor nachází.

Woodhouse se vystrachal ze sedačky a vstal. Celý se trásl a byl z toho nečekaného zjevení pokrytý potem. Je ten tvor, ať už to je cokoli, uvnitř, anebo venku? Kdo ví, co to bylo, ale jistě

něco velkého. Cosi přeletělo přes stropní otvor a dalekohled se zakýval. Woodhouse vztekle vyskočil a zvedl ruku. Takže je to v observatoři, tady s ním. Nejspíš se to přichytilo ke střeše. Co to k čertu je? A vidí ho to?

Snad minutu jen ohromeně stál. To neznámé zvíře drápalo zevnitř po kupoli, pak se cosi zatřepalo jemu téměř u obličeje a on na chvíličku uviděl, jak se světlo hvězd leskne na kůži podobné naolejované usni. Ze stolu to s hlučným prásknutím srazilo láhev s vodou.

Pocit, že mu ve tmě pár yardů od obličeje poletuje nějaký podivný pták nebo jiný tvor, byl pro Woodhouse nepopsatelně nepříjemný. Když se zase v duchu vzchopil, dospěl k názoru, že to jistě bude nějaký noční pták nebo velký netopýr. Za každou cenu musí zjistit, co to je, a tak vytáhl z kapsy zápalku a pokusil se jí škrtnout o sedačku dalekohledu. Vyletěla dýmající šmouha fosforeskujícího světla, zápalka na chvílku zahořela – a on spatřil rozměrné křídlo, jak se rozmachuje proti němu, zahlédl lesklou šedohnědou srst a pak už dostal ránu do tváře a ta mu zápalku vyrazila z ruky. Úder mu mířil na spánek a nějaký dráp mu sjel šikmo po líci. Rychle se otočil a padl, pak uslyšel, jak se rozbila zhašená svítilna. Ještě v pádu dostal další ránu. Byl zpola omráčený a cítil, jak mu po tváři stéká vlastní teplá krev. Instinktivně vycítil, že útok míří na oči, svalil se obličejem dolů, aby si je chránil, a pokusil se najít ochranu pod tělem dalekohledu.

Dostal další úder do zad a uslyšel, jak se mu trhá sako, potom ten tvor vrazil do střechy observatoře. Woodhouse se vmáčkl, co nejdál to šlo, mezi dřevěnou sedačku a objektiv přístroje a tělo natočil tak, aby útokům byly vystaveny hlavně nohy. Těmi může aspoň kopat. Pořád moc nechápal, co se děje. Ten podivný tvor sebou ve tmě zmítal a teď se přichytil dalekohledu, takže jej rozhoupal, až všechny součásti řinčely. Jednu chvíli poletoval blízko něj a on zběsile kopal a ucítil pod chodidlem měkké tělo. Už byl strašlivě vyděšený. Musí to být obr, když takhle rozhoupal dalekohled. Na okamžik viděl proti

světlu hvězd obrys černé hlavy se špičatýma vztyčenýma ušima a mezi nimi hřebínek. Připadalo mu, že to zvíře má hlavu velkou jako mastif. Potom začal tak hlasitě, jak to jen dokázal, řvát o pomoc.

V tu chvíli se tvor znovu snesl na něj. On se zároveň rukou dotkl čehosi, co leželo vedle něj na podlaze. Vykopl – a v tom okamžiku už jeho kotník sevřela a pevně držela řádka ostrých zubů. Znovu zařval a pokusil se vymanit nohu tím, že kopal tou druhou. Nato mu došlo, že v ruce drží rozbitou láhev od vody, a tak ji sevřel, namáhavě se posadil, zašátral ve tmě kamsi k vlastní noze a chytil sametově hebké ucho podobné uchu velké kočky. Tiskl láhev od vody za hrdlo a s hlučnou ránou jí uhodil podivné zvíře do hlavy. Přidal ještě jednu ránu a pak rozeklaným koncem dloubal a bodal do tmy, někam do míst, kde odhadoval, že asi je obličej zvířete.

Drobné zuby jej pustily a Woodhouse okamžitě stáhl nohu z jejich dosahu a vši silou vykopl. Ucítil, jak se mu pod botou srst a kosti poddávají, až se mu z toho dělalo zle. Così jej bolestně kouslo do paže, rozmáchl se nahoru po hlavě zvířete, aspoň doufal, a zasáhl vlhkou srst.

Chvilku se nedělo nic; potom uslyšel škrábání drápů a to, jak se těžké tělo vleče po podlaze observatoře pryč od něj. Načež nastalo ticho přerušované jen jeho vlastním vzlykavým dechem a také zvukem podobným olizování. Všude byla tma, až na rovnoběžník modrého hvězdného svitu se třpytivým prachem hvězd, proti kterému se teď rýsovala silueta dalekohledu. Čekal – a zdálo se mu, že to trvá nekonečně dlouho.

Vrátí se ten tvor? Zašátral v kapse kalhot po zápalkách a našel jen poslední. Pokusil se jí škrtnout, ale podlaha byla vlhká, a tak zápalka jen zapraskala a zhasla. Ucedil nadávku. Neviděl, kde jsou vlastně dveře. Při rvačce naprosto ztratil orientaci. Podivné zvíře, vyrušené zaprskáním zápalky, se znovu pohnulo. „Kde vězíš?!“ křikl Woodhouse v náhlém záblesku škodolibého veselí, ale tvor se k němu už nehrnul. Napadlo ho, že jej asi zranil rozbitou láhví. Ucítil v kotníku tupou bolest.

Patrně krvácí. Nevěděl jistě, jestli ho noha udrží, pokud se pokusí vstát. Ve tmě venku bylo velmi ticho. Žádné zvuky, nic se ani nepohnulo. Ti hlupáci spí a neslyšeli ani křídla tlukoucí do kupole, ani jeho křik. Je zbytečné dál křičet a plýtvat silami. Netvor zamáchal křídly a on polekaně zaujal obranný postoj. Uhodil se loktem do sedačky a ta se s hlučnou ranou překotila. Vyrzil nadávku a pak vynadal i tmě.

Najednou jako by se obdélník hvězdného světla začal potácet sem a tam. Omdlí snad? Teď rozhodně omdlít nesmí. Stiskl pěsti a zaťal zuby, aby se udržel při vědomí. Kam se poděly ty dveře? Napadlo ho, že by se mohl zorientovat podle hvězd viditelných stropním otvorem. Hvězdy, které jím uviděl, patřily do Střelce a jihovýchodně od něj; dveře jsou severně – anebo severoseverozápadně? Snažil se myslet. Pokud se mu podaří otevřít dveře, může ustoupit. Je možné, že toho tvora zranil. Napětí bylo k nesnesení. „Podívej!“ vyrazil. „Jestli nepřijdeš ke mně, jdu si já pro tebe.“

Nato tvor začal šplhat po stěně observatoře a on viděl, jak jeho černý tvar postupně zakrývá mezeru ve stropě. Že by chtěl odejít? Pustil dveře z hlavy a sledoval, jak se kupole houpe a vrže. Kdoví proč už nebyl příliš vyděšený ani rozrušený. Najednou měl zvláštní pocit, že se propadá sám do sebe. Ostře narýsovaný útvar ze světla, přes který se sunul ten černý tvar, jako by se stále více zmenšoval. To bylo prazvláštní. Zmocňovala se jej silná žízeň, a přitom necítil nutkání cokoli pít. Připadal si, jako by sklouzával do dlouhého trychtýře.

V krku jej páliło a pak ucítil, že je na denním světle a se zvědavým výrazem se na něj dívá jeden z dajackých sluhů. Nato zpozoroval horní část Thaddyho obličejce, ale obráceně. To je ale srandista, ten Thaddy, že chodí vzhůru nohama! Potom lépe pochopil, co se děje, a došlo mu, že má hlavu na Thaddyho kolenou a Thaddy mu dává napít brandy. Pak uviděl okulár dalekohledu se spoustou červených skvrn. Začal se rozpomínat.

„Nadělal jste nám v observatoři pořádný nepořádek,“ prohlásil Thaddy.

Dajacký chlapec rozšlehal v brandy vejce. Woodhouse si je vzal a posadil se. Ucítil ostré bodnutí bolesti. Kotník měl ovázaný a právě tak jednu paži a jednu stranu obličeje. Rozbité sklo s červenými šmouhami se válelo na podlaze, sedačka k dalekohledu byla převrácená a u protější stěny stála tmavá louže. Dveře byly otevřené a on viděl proti jasně modré obloze šedý vrcholek hory.

„No tohle!“ zděsil se Woodhouse. „Kdo tady řádil? Já rozhodně ne.“

Nato se rozpomněl na tvora a na rvačku, kterou s ním svedl.

„Co to bylo?“ zeptal se Thaddyho. „Ten tvor, se kterým jsem se pral?“

„To víte nejlépe vy,“ odpověděl Thaddy. „Teď se tím každopádně netrapte. A napijte se ještě trochu.“

Thaddy byl nicméně dost zvědavý, a tak se v něm svářila povinnost s ochotou nechat Woodhouse v klidu, dokud nebude pěkně na lůžku a neprospí se po štědré porci masového výtažku, kterou Thaddy považoval za prospěšnou. Až potom to spolu probrali.

„Spíš než cokoli jiného,“ vykládal Woodhouse, „to byl velký netopýr. Mělo to krátké špičaté uši a měkkou srst a křídla vypadala blánovitě. Zuby byly velmi malé, ale pekelně ostré, a čelist to nemohlo mít moc silnou, jinak by mi to kotník úplně prokouslo.“

„Téměř to dokázalo,“ poznamenal Thaddy.

„Mám dojem, že rány pařáty to rozdávalo dost po libosti. Ale to je asi tak vše, co o tom zvířeti vím. Abych tak řekl, konverzovali jsme sice důvěrně, ale ne do podrobností.“

„Místní Dajaci často mluví o velkém kolugovi, o klang-utan-govi... kdo ví, co tím myslí. Prý lidi moc často nenapadá, ale vy jste ho patrně vyvedl z míry. Podle nich existuje velký kolugo a malý kolugo a potom ještě něco jiného, co vydává zvuky jako krocán. Všichni létají v noci. Já vím jistě, že se tady vyskytují létající hmyzožravci a létající lemuři, ale ani jeden z nich není zvlášť veliké zvíře.“

„Jsou věci mezi nebem a zemí,“ pravil Woodhouse, načež Thaddy nad tím citátem nesouhlasně zabručel, „a tím spíš v leších na Borneu, o kterých nemá lidská moudrost ani zdání. Když to vezmu kolem a kolem, tak pokud mě fauna Bornea hodlá obšťastňovat ještě dalšími novinkami, byl bych mnohem raději, kdyby to nedělala, když mám práci na observatoři, je noc a jsem sám.“

Vycpávačova vítězství

Povím vám některá tajemství taxidermie. Jeden vycpávač zvířat mi je prozradil v povznesené náladě. Svěřil se mi mezi první a čtvrtou sklenkou whisky, kdy člověk už není opatrný, ale ještě není opilý. Seděli jsme spolu v jeho doupěti; bylo jeho knihovnou, obývacím pokojem i jídelnou a korálkový závěs je odděloval, aspoň jak zrak napovídal, od ohavné pracovny, v níž provozoval své řemeslo.

Seděl na rozkládací židli a nohy, na nichž měl po způsobu sandálů obuté svaté ostatky papučí, si kladl stranou na krbovou římsu, kamsi mezi skleněné oči... pokud jimi tedy zrovna neskopával neposlušné uhlíky. A mimochodem, jeho kalhoty – i když ty s jeho vítězstvími nemají nic společného – byly zhotoveny z toho nejděsivějšího žlutého plédu, jaký se vyrábíval, když naši otcové nosili licousy a v zemi přišly do módy krinolíny. K tomu měl černé vlasy, růžovou tvář a sytě hnědé oči; a jeho kabát se skládal převážně z mastnoty na aksamitovém základu. Jeho dýmka měla porcelánovou hlavičku s obrázkem Grácií a brýle mu sedly vždy našikmo, takže nekryté maličké levé oko člověka ostře probodávalo; to pravé, viděné přes šerou vrstvu skla, bylo zvětšené a mírnější. Vykládal takto: „Nikdy nikdo neuměl vycpávat jako já, Bellowski, nikdo. Vycpával jsem slony a vycpával jsem můry a vždycky pak všechno vypadalo živější a líp. A vycpával jsem i lidi – hlavně amatérské ornitology. Ale jednou jsem vycpal černochoa.

Ne, žádný zákon to nezakazuje. Zafixoval jsem ho se všemi prsty napřaženými dopředu a používal jsem ho jako držák na klobouky, ale ten hlupák Homersby se s ním jednou pozdě v noci pohádal a zkazil mi ho. To bylo dlouho před vámi. Kůže se těžko shánějí, jinak bych si byl opatřil jiného.

Nepříjemné? Nechápu proč. Jsem toho názoru, že taxidermie je slibnou třetí možností k pohřbu do země a pohřbu

žehem. Vaši draží by tak mohli zůstat s vámi. Podobná sbírka rozestavená různě po domě, to by byla stejně dobrá společnost jako kdekterá jiná, a podstatně levnější. A mohly by se do nich dávat hodinové strojky, aby dělali různé věci.

Samozřejmě že by se museli nalakovat, ale údržby by nepotřebovali víc, než spousta lidí potřebuje zaživa. Třeba pleš starého Manningtreeho... A navíc byste si s nimi mohl povídat a neskákali by vám do řeči. Dokonce ani tety ne. Taxidermii čeká skvělá budoucnost, na to se klidně spolehněte. A pak tu máme fosilie...“

Najednou zmlkl.

„Ne, myslím, že o tom bych vám říkat neměl.“ Zamyšleně zabafal z dýmky. „Ano, děkuji. Vody co nejméně.“

Samozřejmě že vám mohu prozradit jen něco. Víte, že jsem dělal nějaké blbouny nejapné a alky velké? Ne! Zjevně jste v taxidermii amatér. Milý brachu, polovina alek velkých na světě je asi tak pravá jako kapesník svaté Veroniky nebo jako Svatá suknice v Trevíru. Vyrábíme je z peří potápek a podobných věcí. A vyrábíme i vajíčka alek velkých!“

„Bože na nebesích!“

„Ano, děláme je z jemného porcelánu. A to vám řeknu, vyplatí se to. Prodávají se... jedno se nedávno prodalo za tři sta liber. To ovšem bylo pravé, pokud vím, ale samozřejmě nikdy nemáte jistotu. Je to velmi jemná práce a potom je musíte zaprášit, protože nikdo, komu takové vzácné vejce patří, nikdy nesebral dost odvahy ho čistit. To je na tom nejkrásnější. I když mají podezření, nikdy vejce nezkoumají moc důkladně. Je to takový křehký kapitál, když nic jiného.“

Nevěděl jste, že se taxidermie vyšvihne do takových výšin? Chlapče milý, ta vystoupala ještě výš. Soupeřil jsem se samotnou přírodou. Jednu z těch *pravých* alek velkých...“ a jeho hlas přešel do šepotu, „zkrátka jednu z těch *pravých* alek velkých jsem vytvořil já.“

Ne. Musíte studovat ornitologii a sám zjistit, která to je. A co více, oslovil mne syndikát prodejců, abych na jeden z těch

neprobádaných skalnatých ostrůvků na severu Islandu dodal nějaké exempláře. Možná to udělám... časem. Ale právě mám rozdělanou jinou drobnost. Slyšel jste někdy o dinornisovi?

Je to jeden z těch obřích ptáků, kteří nedávno vyhynuli na Novém Zélandu. Obyčejně se jim říká ‚moa‘, a to právě proto, že jsou vyhynulí: teď už nikdo žádného moa nemo-á. Vtipné, že? No, máme nějaké jejich kosti a odkudsi z bažin dokonce i peří a vysušené kousky kůže. A já se nyní chystám – a nechlubím se žádným cizím peřím –, chystám se *padělat* kompletního vycpaného moa. Zním na místě jednoho chlapíka, který bude tvrdit, že jej našel v nějaké antiseptické bažině či co, a řekne, že jej okamžitě preparoval, protože hrozilo, že jinak by se rozpadl. S opeřením je to složité, ale objevil jsem jednoduše elegantní způsob, jak vylepšit mírně opálené pštrosí peří. Ano, to je ten nový pach, kterého jste si povšiml. Podvod by objevili jedině pod mikroskopem, a těžko se odhodlají kvůli tomu rozebrat takový pěkný exemplář.

Jak jistě chápete, přispěji tak svým drobným dílem k pokroku vědy.

Ale i to vše je jen napodobování přírody. A já osobně jsem dokázal mnohem víc. Já jsem ji... porazil.“

Sundal nohy z okraje krbu a důvěrně se ke mně přiklonil. „Vytvořil jsem ptáky,“ svěřil se mi tlumeně. „Nové ptáky. Vylepšené. Takové, jaké předtím nikdo nikdy neviděl.“

Pro větší účinek se odmlčel a mezitím opět zaujal stejnou polohu.

„Obohatit vesmír; *tááák* je to. Mezi ptáky, jež jsem vytvořil, byly nové druhy kolibříků, velice krásní drobečkové, ale někteří z nich byli prostě zvláštní. Nejzvláštnějším byl myslím *Anomalopteryx dutensis*. Jako *dutý* – nazval jsem jej tak, protože v něm skutečně vůbec nic nebylo; naprosto dutý pták, když nepočítáme vycpávky. Má ho teď starý Javvers a počítám, že je na něj stejně pyšný jako já. Je to mistrovský kousek, Bellow-si. Má veškerou přihlouplou nešikovnost pelikána, veškerý okázalý nedostatek důstojnosti jako u papouška, veškerou

vyzáblou nemotornost plameňáka a veškerý extravagantní střet barev kachničky mandarinské. Úžasný pták. Vyrobil jsem jej z částí kostry čápa a tukana a spousty různého peří. Taková taxidermie, to je čiré potěšení, Bellowsi, aspoň pro skutečného umělce.

Jak jsem na něj přišel? Je to poměrně prosté, jako všechny epochální vynálezy. Jednomu z těch mladých géníů, kteří nám v novinách vedou vědecké rubriky, se dostal do rukou německý spisek o ptácích na Novém Zélandu a on z něj něco přeložil, za pomoci slovníku a selského rozumu – i když ta vesnice, kde ten selský rozum bral, asi při jeho rozdávání přišla poměrně zkrátka – a při tom si popletl žijícího kiviho, tedy Apteryxe, s vyhynulým běžcem rodu Anomalopteryx; pak psal o ptáku vysokém pět stop, jenž žije v džungli na Severním ostrově, je vzácný, plachý a exempláře se nepadno shánějí a tak dále. Javvers, který je podivuhodný ignorant dokonce i na sběratele, si to přečetl a zapřisáhl se, že toho ptáka musí za každou cenu získat. Dorážel s dotazy na velkoobchodníky. Na tom je pěkně vidět, co člověk dokáže s vytrvalostí... a silou vůle. Máme tu sběratele ptáků, který se zařekl, že získá exemplář ptáka, jenž neexistuje a nikdy neexistoval a který by pro vlastní nehoráznou a trapnou nemotornost nejspíše ani existovat nemohl, i kdyby nakrásně sám chtěl. A získal ho. *Získal ho.*

Dáte si ještě trochu whisky, Bellowsi?“ nadhodil vycpávač a probral se z přechodného zadumání nad silou vůle a rozmary sběratelské mysli. Takto občerstven mi pak dál vykládal, jak sestavil mimořádně přitažlivou mořskou pannu a jak ji na slavnostech v Burslemu rozbil jistý potulný kazatel, kterému kvůli ní utíkali posluchači; prý je to modloslužebnictví, jestli ne něco horšího. Ale protože výroky všech účastníků této události, tvůrce, rádobyochránce i ničitele, byly bez výjimky nevhodné k publikaci, musí tento zábavný incident bohužel zůstat neotištěn.

Čtenář neobeznámený s obskurními metodami sběratelů by možná měl sklon o tvrzeních mého vycpávače pochybovat,

ale co se týče vajec alky velké a také falešných vycpaných ptáků, zjistil jsem, že jeho výroky potvrzují velevážení ornitologičtí autoři. A zmínka o onom novozélandském ptáku zcela jistě vyšla v jednom dopoledníku s neposkvrněnou reputací, neboť vycpávač si jeden výtisk schoval a ukázal mi jej.

Pštroší byznys

„Když už je řeč o láci a drahotě ptáků, tak tedy já viděl pštroša, který stál tři sta liber,“ povídal vycpávač v zadumání nad cestami svých mladých let. „Tři sta liber!“

Podíval se na mě přes brýle. „A dalšího dokonce nedali ani za čtyři sta. Přitom na nich nebylo vůbec nic zvláštního. Docela obyčejní pštroši. Trochu vyšisovaní – to mělo na svědomí krmení. Nouze o takové ptactvo na trhu taky nebyla. Člověk by zkrátka řekl, že takových pět pštrosů od Inda nekoupí draho. Jenže to mělo háček – jeden z nich spolkl diamant.“

Ten chlápek, kterému se tahle nehoda přihodila, byl nějaký sir Mohini Pádišáh; náramný frajer, řekl byste dandy rovnou z Piccadilly, od bot až po kravatu, ovšem dál už šeredná palice s nabaleným turbanem, a v něm tamten diamant. Ten ptáček mu ho zčistajasna vyzobl, a když kvůli tomu ten hoch začal dělat randál, uvědomil si pštros podle mého, že neučinil dobře, takže se hbitě zamíchal mezi ostatní, aby si zachoval inkognito. Netrvalo to ani minutku. Byl jsem na místě jako jeden z prvních, ten pohan zrovna probíral hlasitě své pánbíčky a dva námořníci a chlap, který měl pštrosoy na starosti, se řehtali, div nepraskli. Musíte uznat, že je to prachpitomý způsob, jak přijít o diamant. Ten ošetřovatel zrovna nebyl u toho, když se to stalo, takže nevěděl, který z ptáků to byl. Dočista ztracený byl ten kámen. A mně toho nějak ani nebylo líto, abych pravdu řekl. Vždyť se ten pacholek s tím svým diamantem naparoval od první chvíle, co vkročil na palubu.

Taková věc se samozřejmě rozkřikne v tu ránu od přídě až po záď. Kdekdo o tom mluvil. Pádišáh se odebral do podpalubí skrýt svůj smutek. Při večeři – chodil jíst ke zvláštnímu stolu, on a ještě dva hindové s ním – si z něho kapitán trochu utahoval a jeho to náramně rozčililo. Otočil se na mne a začal mi šeptat do ouška. On že ptáky nekoupí; že chce jen ten svůj diamant.

Dožadoval se svých práv jako poddaný britské koruny. Jeho diamant se musí najít. Na tom prostě trval. Jinak se obrátí na Sněmovnu lordů. Jenže ten ošetřovatel, co měl ptáky na starosti, byl taková hlava dubová, do jaké jen tak nevpravíte nějaké novoty. Odmítl jakoukoli formu lékařského zákroku. Měl své instrukce: krmit ptáky tak a tak a zacházet s nimi tak a tak, a kdyby je nekrmil tak a tak a nezacházel s nimi tak a tak, přišel by o místo. Pádišáh chtěl, aby jim vypumpovali žaludek – to ovšem u ptáka nejde, chápete? Oháněl se zákony, jako většina těch vypráskaných Bengálců, mluvil o tom, že dá ptáky zabavit, a tak dále. Jenže jeden strejc, který povídal, že jeho syn je londýnský advokát, tvrdil, že cokoli pták spolkne, stává se automaticky částí ptáka a že jediný Pádišáhův opravný prostředek je domáhat se náhrady škod, třebaže i pak bude možno odepřít plnění. Neměl přece sjednáno právo cesty kolem pštrosa, který nebyl v jeho držbě. Tohle Pádišáha strašně popudilo, tím víc, že většina z nás projevila názor, že je to jediné rozumné stanovisko. Právník na palubě žádný nebyl, takže jsme si o tom popovídali pěkně od plic. Když jsme konečně odpluli z Adenu, přiklonil se zřejmě k obecnému mínění, co by se mělo udělat, a došel si v soukromí za ošetřovatelem a nabídl mu, že všech pět pštrosů odkoupí.

Příští ráno byla u snídaně mela. Ten chlap tvrdil, že nemá žádné oprávnění s pštrosy kšeftovat a že ho nic na světě nepřiměje, aby je prodal; ale zřejmě přitom Pádišáhovi prozradil, že nějaký Euroasiat jménem Potter mu už také učinil nabídku, a nato se Pádišáh před námi přede všemi do Pottera pustil. Jenže my jsme všichni zřejmě byli téhož názoru, že totiž to bylo od Pottera mazané, a pamatuji se, že když Potter odpověděl, že z Adenu telegrafoval do Londýna o souhlas k nákupu ptáku a že bude mít v Suezu odpověď, nadával jsem si za promeškávanou příležitost.

V Suezu Pádišáhovi vytryskly slzy – opravdické slzy, opravdické mokré slzy –, když se Potter stal skutečně majitelem těch ptáků, a nabídl mu na místě dvě stě padesát liber za všech pět

pštrosů, což bylo víc jak dvě stě procent ceny, kterou za ně zaplatil Potter. Potter řekl, ať visí, jestliže z nich prodá jediné brko – že je jednoho po druhém zařídne a diamant najde; ale pak trochu povolil. Byl to takový hazardní hráč, tenhle Potter, u karet až trochu podezřelý, a tenhle obchod se skrytou odměnou mu musel náramně vyhovovat. Nabídl žertem, že ptáky vydraží za počáteční cenu osmdesát liber za jednoho, a to různým kupcům. Jednoho ale, povídal, že si nechá pro štěstí.

Musíte si uvědomit, že to byl dosti cenný diamant – jeden takový malý židáček, obchodník s diamanty, který cestoval s námi, ho odhadl na tři až čtyři tisíce, když mu ho Pádišáh ukazoval –, a tak se ten nápad s pštroší dražbou ujal. No, a já jsem čirou náhodou jen tak povšechně hovořil s ošetřovatelem těch pštrosů a on jen tak mezi řečí povídal, že jeden z těch pštrosů klempíruje a že on si myslí, že má nějaké zažívací obtíže. Měl jedno brko v ocasu skoro bílé, to jsem si zapamatoval, a tak když ráno dražba začala právě s tímhle ptákem, přihodil jsem na Pádišáhových pět osmdesát liber ještě pět. Zřejmě jsem vyhlížel příliš sebejistě a někdo z ostatních si všiml, že asi něco o diamantu tuším. A zrovna na tohle ptáka Pádišáh přihazoval jako blázen. Nakonec ho dostal ten židáček, ten obchodník s diamanty, za sto pětasedmdesát liber, a Pádišáh ohlásil sto osmdesát, zrovna když už kladívko uhodilo – tak to alespoň vysvětloval Potter. Ať to bylo jak chtělo, obchodník pštroša sebral a rovnou na místě vzal revolver a zastřelil ho. Potter ztropil scénu, že to ohrozí prodej dalších tří, a taky Pádišáh se samozřejmě choval jako dokonalý idiot; ale všichni jsme byli pěkně napjatí. Můžu vám říct, že jsem byl strašně rád, když ta pitva skončila a žádný diamant se nenašel – ohromně rád. Šel jsem totiž v téhle dražbě sám až na sto čtyřicet.

Židáček byl jako většina židů – nenadělal nad svou smůlou žádné velké lamento; ale Potter odmítl pokračovat v dražbě, dokud nebude uznána zásada, že se zboží nevydává, dokud není celá dražba u konce. Židáček se přel, že tohle je výjimečný případ, a jelikož diskuse dopadla nerozhodně, bylo jednání

odloženo na příští ráno. U večere bylo u stolu živo, to si umíte představit, ale nakonec Potter prosadil svou, neboť bylo jasné, že by od něho vlastně bylo nejrozumnější, kdyby si všechny ptáky nechal sám, a že mu tedy máme být co vděční za jeho sportovní chování. A ten starý pán, jehož syn byl právník, povídal, že o tom znovu přemýšlel a že je na pochybách, jestli by vlastně poté, co bude pták otevřen a diamant nalezen, neměl být kámen vrácen pravému majiteli. Pamatuji se, jak jsem namítl, že ho kupec získá podle zákona o pokladech a nálezech – což byla vskutku pravda. Došlo k ostré hádce a nakonec jsme se shodli, že by byl skutečně nesmysl zabíjet ptáky ještě na lodi. Potom ten starý pán rozváděl své právníké výklady dál a pokoušel se dokázat, že vlastně jde o nezákonnou loterii, a obrátil se na kapitána; jenže Potter řekl, že prodává ty ptáky jakožto *pštrosy*. Nejde mu o prodej diamantů, povídal, a nic takového ani nenabízel jako návnadu. Tři ptáci, které bude dražit, v sobě podle jeho nejlepšího vědomí a svědomí žádný diamant nemají. Má ho, jak doufá, ten čtvrtý, kterého si ponechává.

Druhý den ale tak jako tak ceny stouply. Fakt, že šance byla teď už jedna ku čtyřem místo jedna ku pěti, je hnal do výše. Průměrně stál každý z těch sakramentských ptáků dvě stě dvacet sedm liber a zvláštní bylo, že ten Pádišáh neuhrál ani jednoho z nich – ani jediného! Nadělal sice spoustu povyku, ale zatímco měl dražit, mluvil o zabavování, a kromě toho si na něj Potter trochu taky zasedl. Jednoho pštrosa dostal nějaký důstojník, takový tichý chlapík, další připadl židáčkovi a třetího si koupili dohromady strojníci. A pak to najednou vypadalo, že je Potterovi líto, že vůbec prodával, láteřil, že vyhodil pro nic za nic tisíc liber, že na něho samotného vybude zřejmě ten nepravý a že byl odjakživa blázen, ale když jsem si pak s ním šel trochu popovídat, jestli by si nechtěl vsadit na svou poslední naději, zjistil jsem, že už prodal i posledního ptáka, kterého si původně rezervoval pro sebe, nějakému člověku, který trávil dovolenou studiem indických obyčejů a sociálních otázek. A to byl ten

pštros za tři sta liber. No, vylodili tedy tři z těch prašivých ptáčků v Brindisi – i když ten starý pán prohlašoval, že došlo k porušení celních předpisů – a s nimi se vylodili i Potter a Pádišáh. Ten Ind se div nezbláznil, když viděl, jak se jeho diamant tak říkajíc rozbíhá dvěma směry. Povídal něco o tom, že si vyžádá soudní obstavku – měl nejspíš obstavku na mozku –, a dával lidem, kterým byli pštrosi rozprodáni, své jméno a adresu, aby měli kam ten diamant poslat. Nikdo z nich jeho jméno a adresu nechtěl a nikdo z nich také nechtěl udat svoje. Byla to pěkná mela tam na tom molu, to vám povím. Rozjeli se různými vlaky na všechny strany. Já jsem plul dál až do Southamptonu a tam jsem viděl posledního z těch ptáků, když jsme se vylodovali; byl to ten, kterého si koupili strojníci, stál poblíž můstku v takové lačkové bedně, pitomý a nohatý, nejpitomější a nejnohatější etuje na drahocenný diamant, jakou jste kdy viděl – pokud v ní ovšem nějaký drahocenný diamant byl.

Co bylo dál? Nic! To je všechno. Nebo – možná že nic. Ale něco vám povím, co by to mohlo trochu osvětlit. Asi týden po vylodění jdu takhle po Regent Street, šel jsem nakupovat, a koho nevidím: Pádišáha a Pottera, zavěšené vesele do sebe, v nejrůžovější náladě. Když to tak všechno promyslíte –

No právě, to mě taky napadlo. Jenže ten diamant byl fakticky pravý, o tom nebylo sebemenších pochyb. A Pádišáh, to byl v Indii někdo. Často jsem jeho jméno vídal v novinách. Ovšem jestli mu některý z těch ptáků diamant doopravdy sezobl, to už je, jak sám říkáte, trochu jiná otázka.“

Za oknem

Baileymu zafixovali nohy, odnesli ho do pracovny a položili ho na pohovku před otevřené okno. Tam ležel živý, ba činorodý, ale jen po bedra; od pasu dolů se z něj stala mumie zamotaná do bílých obvazů, s nohama jako dvě hlavně. Pokoušel se číst, dokonce se pokoušel i trochu psát, ale většinou se díval z okna.

Už od začátku mu okno připadalo příjemné a nyní za ně mnohokrát denně děkoval Bohu. Místnost, ta byla šerá a šedá – a v odraženém světle bylo jasně vidět, jak je nábytek opotřebovaný. Jeho léky a pití stály na stolku a s nimi se tam na zeleném talíři válel kdejaký odpad, třeba holá větvička z hroznového vína nebo popel z doutníku, případně včerejší večerník. Zato výhled venku byl zalitý světlem, v jeho rohu vystrkovala korunu akácie a dole bylo vidět vršek litinového zábradlí balkonu. V pozadí se valilo stříbro řeky, nikdy zcela klidné, a přece nikdy nudné. Za řekou břeh porostlý sítím, široký pás luk, potom tmavá čára stromů zakončená skupinou topolů v dálce v zákrutě řeky – a nad topoly a za nimi hranatá kostelní věž.

Po řece se celý den něco sunulo, po proudu i proti němu. Tu plula dolů k Londýnu šňůra lodí naložených vápnem či sudy piva; tam zase osobní parník bafal masivní mraky černého kouře a rozrušil řeku po celé šířce dlouhými valíci se vlnami; potom se ukázala splašená elektrická loď a nato zase loď plná výletníků nebo osamělý veslař nebo čtyřka z nějakého veslařského klubu. Patrně nejklidnější bývala řeka po ránech anebo pozdě večer. O jedné měsíčné noci po proudu pluli nějací lidé, zpívali a hráli na citeru – přes hladinu se to neslo velmi příjemně.

Za pár dnů už Bailey začal některá plavidla poznávat; za týden důvěrně znal minulost pěti šesti z nich. Parník Luzon z Fitzgibbonova přístaviště, vzdáleného dvě míle proti proudu, prospěl kolem někdy i třikrát čtyřikrát denně a bil do očí rumělkovou a žlutou barvou i dvěma orientálními stevardy;

a jednoho dne se venku u břehu k Baileyho nemalému pobavení zastavil hausbót Karmínový císař a jeho posádka tam s krajně nestydatou samozřejmostí posnídala. A jedno odpoledne se kapitán pomalé nákladní lodě začal hádat s manželkou, zrovna když se zleva dosunuli s lodí na dohled, a dospělo to dokonce až k projevům rodinného násilí, než zase zmizeli vpravo za okenním rámem. Bailey to vše bral jako zábavu, jež mu pomůže přečkat nemoc, a těm dojmavějším incidentům aplaudoval. Paní Greenová, která za ním vzácně zašla, když mu bylo třeba donést jídlo, ho někdy přistihla, jak tleská nebo tlumeně vyráží: „Přídavek!“ Ale říční herci měli jiná angažmá a jeho prosby o přídavky zůstaly nevyslyšeny.

„V životě by mě nenapadlo, že se dokážu natolik zajímat o věci, které se mě netýkají,“ svěřil se Bailey Wilderspinovi, jenž ho navštěvoval a svým neklidným, přátelským způsobem se snažil trpícího utěšit tím, že snese jeho řeči. „Myslel jsem si, že taková schopnost nicnedělání patří k malým dětem a starým pannám. Ale jde jen o okolnosti. Jednoduše nemohu pracovat a něco se dít musí; trápit se a bránit se je k ničemu. A tak tu ležím a bavím se jako dítě s řehtačkou, bavím se řekou a jejími záležitostmi.

Samozřejmě že někdy to začne být poněkud nudné, ale ne moc často.

Wilderspine, já bych dal nevímcu za lodní neštěstí... za jediné ztroskotání. Aby na hladině plavaly hlavy a parník se hnal je zachránit a aby jednoho dva vytáhli z vody lodním hákem... Vida, tady je parník z Fitzgibbonova! Jak vidím, mají nový lodní hák a ten černoušek má pořád nějakou depresi. Myslím, že mu je dost zle, Wilderspine. Už takhle vypadá dva nebo tři dny, pořád tak mrzutě dřepí a dumá nad zčeřenou vodou. To mu rozhodně neudělá dobře, když bude neustále upírat zraky do zpěněné hladiny ubíhající za zádí.“

Dívali se, jak parníček spěchá po úseku sluncem zalité řeky, jak jej na chvilku zakryla akácie, jak potom uklouzl z dohledu za tmavým okenním rámem.

„Začínám mít úžasné oko na detaily,“ prohlásil Bailey. „Toho nového lodního háku jsem si všiml okamžitě. Ten druhý negřík je zábavný človiček. Se starým lodním hákem se nikdy takhle nenaparoval.“

„To budou Malajci, ne?“ prohodil Wilderspin.

„Nevím,“ na to Bailey. „Ale mám dojem, že tomuhle druhu námořníků z Asie se říkává laškarové.“

Potom začal Wilderspinovi vykládat, co vše ví o soukromých záležitostech hausbótu Karmínový císař. „Je to zvláštní,“ prohlásil, „jak se lidé sejdou ze všech koutů světa, z Oxfordu i z Windsoru, z Asie i Afriky, sdruží se do skupin a defilují proti oknu jen proto, aby mě pobavili. Jeden muž se takhle předevírem zhmotnil z nicoty, u protějšího břehu chytil veslem parádního kraba, přišel o skul a zase ho vytáhl na vodu a pak odvesloval dál. Nejspíš mi už do života podruhé nevstoupí. Z mého hlediska se dá říct, že žil na tom božím světě a měl své drobné starosti a potíže možná třicet, snad i čtyřicet let, a to vše jen proto, aby ze sebe tři minuty dělal kašpara mně před oknem. Což je báječné, Wilderspine, když to tak uvážíte.“

„Ano,“ odpověděl Wilderspin; „jak jinak.“

Den dva nato zažil Bailey skvělé dopoledne. Ba dá se říct, že ke konci se z té události vyklubalo tak skvělé okenní představení, jaké jen může být. My nicméně začneme od začátku.

Bailey byl v domě úplně sám, protože hospodyně se vydala do tří míle vzdáleného města zaplatit účty a služebná měla právě volno. Dopoledne začalo nudně. Asi tak v půl desáté se proti proudu sunula kánoe, chvíli nato plula po proudu loď plná táborníků. Ale to byly jen drobnosti. Zábavné to bylo až zhruba od desáté.

Začalo to tak, že ve značné dálce, tam, kde tři topoly vyznačují začátek ohybu řeky, se třepotalo cosi bílého. „Kapesník,“ hádal Bailey, když to zahlédl. „Ne. Moc velké! Možná vlajka.“

Nicméně vlajka to nebyla, protože to nadskakovalo nahoru a dolů. „Tak nějaký běžec v bílém, který utíká rychle a směrem

ke mně,“ snažil se Bailey. „To mám štěstí! Ale má to bílé oblečení hodně plandavé!“

Potom se stalo něco zvláštního. Mezi tmavými stromy v dálce se objevil titěrný růžový záblesk, k nebi vystoupal drobný světlo šedý obláček a nesl se a vytrácel k východu. Muž v bílém nadskočil a běžel dál. Za chvilku dorazil i zvuk rány.

„No to mě podrž!“ vydechl Bailey. „To vypadá, že po něm někdo střílí.“

Nemotorně se posadil a usilovně upíral zraky do dáli. Bílá postava se blížila po cestě mezi obilím. „No ať se picnu, jestli to není jeden z těch negrů z Fitzgibbonova!“ povídá Bailey; „ale nechápu, proč pořád máchá rukou, jako by něco řezal pilou.“

Nato začaly být na tmavém pozadí stromů nezřetelně vidět další tři postavy.

A náhle na protějším břehu vešel do zorného pole nějaký muž s černými vousy. Byl oblečený do flanelu, měl červený pásek a veliký šedý plstěný klobouk. Jak krácel, prudce se předkláněl a máchal před sebou rukama. Za ním bylo vidět, jak rozhrnuje traviny člun, tažený na vlečném laně. Muž se upřeně díval na bílou postavu, která spěchala mezi obilím. Najednou se zastavil. A pak si Bailey všiml, že si začal se zvláštním gestem přitahovat vlečné lano k sobě. Přes vodu bylo slyšet hlasy lidí ve stále neviditelném člunu.

„Co tě bere, Hagshote?“ zeptal se kdosi.

Muž s červeným páskem křikl cosi nesrozumitelného, dál k sobě tahal lano a u toho se ohlížel přes rameno po blížící se bílé postavě. Slezl po břehu níž a lano čistilo prostor v sítinách, a když za ně zrovna netáhl, bičovalo hladinu vody.

Potom se vynořila jen samotná příď člunu s vlečným úvazem; stál na ní vysoký plavovlasý muž, který se snažil vyhlédnout přes břeh řeky. Člun nečekaně vrazil do čehosi mezi rákosím a muž náhle zmizel – podle všeho spadl zpátky do zatím neviděné části člunu. Ozvala se nadávka a nezřetelný smích. Hagshot se nesmál, místo toho ve spěchu a neobratně nasedl na člun a odrazil. Člun najednou zmizel Baileyemu z dohledu.

Ale slyšet, jej bylo pořád. Melodie hlasů naznačovala, že lidé na něm si usilovně navzájem radí, co mají dělat.

Utíkající postava se blížila ke břehu. Bailey už jasně viděl, že to je jeden z těch orientálců z Fitzgibbonova, a postupně mu také docházelo, co je nejspíš ta klikatá věc, kterou drží v pravačce. Ti tři další probíhali jeden za druhým mezi obilím a ten nejvíc vepředu něco nesl, pravděpodobně pušku. Byli za Malajcem snad dvě stě yardů, snad o něco víc.

„U všech svatých, oni ho štvou!“ vyrazil Bailey.

Malajec se na chvilku zastavil a prohlížel si říční břeh po své pravici. Potom opustil pěšinu, vrazil mezi obilí a zmizel tím směrem. Tři pronásledovatelé se vydali za ním a po krátké chvíli jejich hlavy a máchající paže nad lánem také zmizely Baileymu z dohledu.

Teď už se Bailey zapomněl dost na to, aby nadával. „Zrovna když to začínalo být tak napínavé!“ prohlásil. Vzduch proťalo cosi podobného ječivému ženskému výkřiku. Potom se ozval řev, zaskučení, venku něco praštilo do balkonu tak silně, až sebou Bailey trhl, a potom vypálila puška.

„To je tedy na invalidu silná káva,“ ocenil to Bailey.

Ale v jeho zorném poli se toho mělo dít ještě víc. Vlastně o mnoho víc. Malajec se znovu objevil, nyní utíkal po břehu proti proudu. Jeho pohyb teď byl rozmáchejší a ne tak svižný jako předtím. Kohosi vepředu ohrožoval tím příšerným krisem, který držel v ruce. Bailey si povšiml, že čepel je tupá – neleskla se tak, jak by se ocel lesknout měla.

Potom se objevil vysoký plavovlasý muž s lodním hákem v rukou a za ním tři další muži oblečení na vodu, kteří klopotně utíkali s vesly v rukou. Muž se šedým kloboukem a červeným páskem s nimi nebyl. Po chvíli se znovu objevili i ti tři s puškou, pořád v obilném poli, ale nyní už blíž k říčnímu břehu. Vyběhli na vlečnou stezku a spěchali za ostatními. Protějšší břeh byl zase zanechán pustý a liduprázdný.

Pokoj nemocného poskvrnily další vulgarismy. „Dal bych život za to, abych viděl, jak tohle skončí,“ zasténal Bailey. Někde

proti proudu se nejasně ozýval křik. Jednu chvíli to vypadalo, že se zvuky blíží, ale čekalo ho zklamání.

Bailey seděl a stěžoval si. Ještě se stížnostmi neskončil, když tu pohledem zachytil nad hladinou cosi černého a kula-tého. „Podívejme!“ vyrazil. Pátral očima a spatřil dva trojúhel-níkové černé předměty, jak každou chvíli pění vodu asi yard před tmavou koulí.

Stále ještě se zmítal v pochybnostech, když tu se mu do zor-ného pole znovu dostala nepočtená skupina pronásledovatelů a její členové začali ukazovat na plovoucí předmět. Netrpělivě spolu mluvili. Muž s puškou zamířil.

„U všech všudy, on plave přes řeku!“ zděsil se Bailey.

Malajec se ohlédl, spatřil pušku a potopil se. Vynořil se tak blízko Baileyho břehu řeky, že jedna příčka balkonu ho na oka-mžik skryla. A jakmile se vynořil na hladinu, muž s puškou vypá-lil. Malajec usilovně plaval dál – Bailey už rozeznával mokré vlasy na čele a kris mezi zuby – a nyní už ho balkon zakrýval celého.

Podle Baileyho to byla nesnesitelná nespravedlnost. Teď jsem ho ztratil nadobro, pomyslel si. Proč jen se ten halama nenechal ve vsí slušnosti chytit na protějším břehu, případně zastřelit ve vodě?

„To je horší než záhada Edwina Drooda,“ postěžoval si Bailey.

I za řekou už nastalo naprosté uklidnění. Všech sedm mužů odešlo dolů po proudu, patrně šli pro člun a chtěli se také do-stat na protější břeh. Bailey naslouchal a čekal. Bylo ticho. „Takhle to přece nemůže skončit,“ prohlásil.

Uběhlo pět minut... deset minut. Potom se proti proudu sunul vlečný člun a dvě nákladní lodě. Lidé na jejich palubách se chovali tak, jak se chovávají ti, kdo na vodě, na zemi ani na obloze nevidí nic hodného zájmu. Celé dění se zjevně přesunulo někam, kam není z řeky vidět. Nejspíš se teď štvance odehrává v bukovém lese za domem.

„Zatraceně!“ postěžoval si Bailey. „Zase pokračování příště, ale tentokrát šance na další díl mizivá. To je pro nemocného těžko ke skousnutí.“

Uslyšel za sebou na schodišti kroky, podíval se tam a spatřil, že se dveře otevírají. Celá udýchaná vešla dovnitř paní Greenová a posadila se. Pořád měla na hlavě čepec, v ruce kabelku a na paži nevelký hnědý košík. „No tohle!“ pravila – a nechala na Bailey, ať si zbytek představí sám.

„Dejte si trošku whisky s vodou, paní Greenová, a pak mi povězte, co se děje,“ požádal ji.

Maličko se napila a začaly se jí vracet síly nutné k vysvětlování.

Jeden z těch černých u Fitzgibbonových zešílel, začal pobíhat sem tam s dlouhým nožem v ruce a bodat do lidí. Zabil jednoho podkoního, pobodal komorníkova pomocníka a div neusekl ruku jednomu pánovi na člunu.

„Tak šílenec s krisem,“ přikývl Bailey. „Já si to myslím.“

A ukrýval se v lese, když jím procházela cestou z města.

„Cože! A rozběhl se za vámi?“ zeptal se Bailey s jistým náznakem škodolibé radosti v hlase.

„Ne, to na tom bylo nejstrašnější,“ vykládala paní Greenová. Právě prošla lesem skrz a *neměla ani tušení, že tam je*. O celé záležitosti se doslechla, teprve když potkala mladého pana Fitzgibbona, jak s puškou v ruce vychází z mlází. Zdálo se, že nejvíc ze všeho paní Greenovou vyvádí z míry ta promarněná možnost zažít něco napínavého. Nicméně byla pevně odhodlána vytěžit maximum i z toho mála, co jí nechali.

„Jen pomyslete, že tam celou tu dobu byl!“ opakovala pořád dokolečka.

Bailey to statečně snášel snad deset minut. Konečně uznal za vhodné se do věci vložit sám. „Je dvacet minut po jedné, paní Greenová,“ upozornil ji. „Nemyslíte, že je na čase, abyste mi přinesla něco k jídlu?“

To paní Greenovou okamžitě zase zdeptalo.

„Ale božínku, pane!“ zděsila se. „Prosím, nenutíte mě chodit pryč z tohoto pokoje, pane, dokud nebudu vědět, že ho chytili. Klidně se mohl dostat do domu, pane. Může se tu někde plížit, plížit se po chodbě rovnou v našem domě s tím svým nožem a...“

Najednou zmlkla a zadívala se přes něj k oknu. Klesla jí brada. Bailey rychle otočil hlavu.

Snad půlvteřinu vše vypadalo stejné jako předtím. Bylo vidět strom, balkon, třpytící se řeku, kostelní věž v dálce. Potom si všiml, že akácie je posunutá asi tak stopu doprava, že se otrásá a listí šustí. Stromem cosi rázně cloumalo a k tomu bylo slyšet hlasité supění.

Za další chvíli se objevila chlupatá hnědá ruka, která se vřela zábradlí, a za okamžik už na muže ležícího na pohovce vykukovala skrze příčle Malajcova tvář. Na té se usadil nepříjemný úšklebek, a jak jinak, když ten muž stále tiskl kris mezi zuby, a navíc krvácel z ohavné rány na tváři. Zpola uschlé vlasy mu trčely od lebky jako rohy. Byl neoblečený až na mokré kalhoty, přilepené k tělu. Instinkt Baileyemu velel vyskočit z pohovky, ale nohy mu připomněly, že to není možné.

Muž se přes větve a zábradlí pomalu soukal nahoru, až ho mohla vidět i paní Greenová. S přidušeným výkřikem se vrhla ke dveřím a šátrala po klice.

Bailey honem přemýšlel a sevřel v každé ruce jednu lahvičku od léků. Jednou mrštil a ona se rozbila o kmen akácie. Malajec na něj upíral jiskrné oči a mlčky a cílevědomě se soukal na balkon. Bailey pořád svíral druhou lékovku, ale jemu zase svírala srdce tíživá úzkost, až se mu dělalo zle; sledoval, jak se přes zábradlí vyšvihla napřed jedna a pak i druhá noha.

Měl dojem, jako by Malajcovi zabralo zhruba hodinu, než přes zábradlí tu druhou nohu dostal. Čas, jenž uběhl, než se muž ze sedu dostal do stoje, mu připadal nesmírný – dny, týdny, možná tak rok. Přesto neměl Bailey zřetelnější pocit, že by se v té nekončící době cokoli odehrávalo v jeho hlavě, když nepočítáme, že v koutku mysli žasl nad vlastní neschopností hodit i tou druhou lahvičkou od léků. Malajec se náhle ohlédl přes rameno. Ozvalo se prásknutí výstřelu. Muž rozhodil paže a svalil se na pohovku. Paní Greenová se dala do zoufalého křiku, který působil dojmem, že nepřestane do soudného dne. Bailey se upřeně zadíval na hnědé tělo s lopatkou vraženou

zásahem dovnitř, které se mu v bolestech zmítalo na nohou a kvůli němuž se dosud bělostné obvazy rychle špinily a naskoaly. Potom se zahleděl na dlouhý kris s narudlými skvrnami na ostří, který ležel na palec daleko od třesoucích se hnědých prstů na podlaze. Potom se podíval na paní Greenovou, která se tiskla zády na dveře, upírala zraky na tělo a co chvíli hlasitě zaječela, jako kdyby se snažila probrat mrtvé. A konečně se tělo naposledy v křečovitě námaze otrásl.

Malajec sevřel kris, pokusil se zvednout na levé ruce a zhroutil se. Potom zvedl hlavu, chvílku se upřeně díval na paní Greenovou, nato otočil hlavu na opačnou stranu a podíval se na Baileyho. Pak se umírající muž skučivě zajíkl, podařilo se mu sevřít raněnou rukou povlečení a s úpornou námahou, v jejímž následku Baileyho nesmírně rozbolely nohy, se zmítavě plazil stranou ke své zamýšlené poslední oběti. Až tehdy jako by se Baileymu v hlavě cosi uvolnilo a on vši silou švihl dolů rukou s druhou lahvičkou a zasáhl jí Malajce do tváře. Kris zařinčel na podlaze.

„Pozor na nohy,“ varoval Bailey mladého Fitzgibbona a jednoho z těch z člunu, když z něj stahovali mrtvé tělo.

Mladý Fitzgibbon byl v obličejí velice bledý. „Já ho nechtěl zabít,“ řekl.

„Však je dobře,“ opáčil Bailey.

Pokoušení svatého Harringaye

Je zcela nemožné určit, zda se to skutečně stalo. Naprosto to závisí na tvrzení R. M. Harringaye, což je výtvarník.

Z jeho podání celé záležitosti se dozvídáme, že Harringay se zhruba o desáté šel podívat do svého ateliéru, co se dá provést s hlavou, na níž pracoval předešlý den. Dotyčná hlava patřila jistému italskému kolovrátkáři a Harringay byl toho mínění – ačkoli si nebyl zcela jist –, že název bude znít „Vigilie“. Až potud mluví upřímně a jeho líčení nese pečeť pravdy. Spatřil toho muže, jak loudí drobné, a s pohotovostí svědčící o genialitě se do něj okamžitě pustil.

„Klekněte si. Dívejte se nahoru na ten držák lampy,“ vyzval ho Harringay. „Jako když loudíte drobné.

A *nešklebte se!*“ pokračoval Harringay. „Nechci namalovat vaše dásně. Tvařte se, jako když jste nešťastný.“

Jenže teď, když se prospal, mu obraz připadal zásadním způsobem neuspokojivý. „Práce je to slušná,“ řekl Harringay. „Tady to místo na krku... jenže.“

Začal rázovat po ateliéru a prohlížet si dílo z různých míst. Potom řekl ošklivé slovo. To v našem líčení neuvádíme.

„Obraz,“ říká, že řekl. „Jenom obraz flašinetáře – obyčejný portrét. Být to živý kolovrátkář, nevdá mi to. Ale kdoví proč tomu nikdy nedokážu vdechnout život. Tak si říkám, jestli mi nějak neselhává představitost.“ I tohle zní dost upřímně. Představitost mu rozhodně selhává!

„Ten dotyk tvůrčí ruky! Vzít plátno a barvy a stvořit člověka – jako byl z červeného okru stvořen Adam! Zato tohle! I kdybyste to potkali někde na chodníku, hned byste věděli, že to vzniklo v ateliéru. Malí kluci by tomu říkali: ‚Di se nechat vorámovat‘. Ten dotyk tomu chybí... Jak to je, tak to prostě nestačí.“

Došel k roletám a začal je stahovat. Byly vyrobené z modré potahové látky a na spodku oken měly válečky, takže když jste

chtěli víc světla, stahovali jste je dolů. Vzal si ze stolu paletu, štětce a malštok. Potom přistoupil k obrazu a dodal do koutku úst dobanec hnědi; nato přesunul pozornost k zornici jednoho oka. Pak usoudil, že na někoho, kdo bdí za mrtvého, je brada krapítek moc apatická.

Chvilku nato náčiní odložil, zapálil si dýmku a prohlížel si, jak dílo pokračuje. „Ať se picnu, jestli se to na mě nešklebí,“ usoudil Harringay a doteď je přesvědčen, že se to na něj šklebilo.

Postava rozhodně vypadala živěji, jenže neožila v tom směru, jak si to přál. A úšklebek byl zcela očividný. „Vigilie Nevěříčího Tomáše,“ prohlásil Harringay. „Poměrně rafinované a fikané! Ale levé obočí není dost cynické.“

Šel a chvíli něco na obočí lehce matlal, potom trochu zvětšil lalůček ucha, aby naznačil materialismus. Následovaly další úvahy. „Bohužel, žádná vigilie to nebude,“ usoudil Harringay. „Ale proč ne třeba Mefistofeles? Jenže to je trochu příliš tuctové. A co ‚Přítel dóžete‘? To není tak obyčejné. Jenže zbroj domalovat nemůžu. To je moc artušovské. Ale co mu dát šarlatové šaty a nazvat ho ‚Jeden ze Svatého kolegia‘? V tom je kus humoru a taky narážka na středověké dějiny Itálie.“

Vždycky je tu Benvenuto Cellini,“ pokračoval Harringay; „a v jednom rohu může být mazaný náznak zlatého poháru. Jenže to by mu moc nešlo k pleti.“

Sám popisuje, že takhle žvatlal, jen aby udržel na uzdě nevysvětlitelný a nepříjemný pocit strachu. To dílko zcela jednoznačně dostávalo poměrně protivný výraz. Ale stejně bylo jisté, že začíná být podstatně živější než dřív – i když děsivě –, že je životnější než cokoli, co namaloval kdy předtím. „Co to nazvat ‚Portrét gentlemana‘,“ snažil se Harringay; „anebo ‚Jistý gentleman‘.“

Kdepak, to není ono,“ pokračoval Harringay a dál se snažil uchovat si kuráž. „Tomu se myslím odborně říká nevkus. Ten úšklebek prostě musí pryč. Když zmizí a v očích přibude trocha ohně... vlastně jsem si doteď vůbec nevšiml, jak má ten pohled

vřelý... a mohl by z něj být...? Co třeba Vášnivý poutník? Ale ne, s touhle čertovskou tváří ne... aspoň ne na *téhle straně* La Manche.

Dělá to nějaká drobná nepřesnost,“ usoudil; „nejspíš má moc našikmo obočí.“ Načež stáhl roletu níž, aby měl lepší světlo, a vrátil se k paletě a štětcům.

Tvář na plátně jako by oživoval nějaký vlastní duch. Naprosto nedokázal zjistit, kde se tam vzal ten démonický výraz. K tomu je třeba experiment. To obočí... ale ne, obočím to bude stěžít, že? Přesto je změnil. Ne, to není lepší; naopak, pokud vůbec něco, je to ještě o fous pekelnější. Tak koutek úst? Pche! To už je víc než úšklebek, teď po opravě je to zlověstný škleb. Tak tedy oko? Katastrofa! Vzal si na štětec místo hnědé rumětku – a přitom ví docela jistě, že sahal po hnědé! Oko teď vypadalo, jako že se protočilo v důlku, bylo to planoucí oko a zabodávalo se do něj. V návalu vášně smíšené patrně s něčím, co připomínalo odvahu zrozenou ze zděšení, nabral na štětec spoustu sytě rudé a mázl šikmo přes obraz; a vtom se stala velice zvláštní věc, věc vskutku prapodivná... pokud se tedy *pravdu* stala.

Đábelský Ital přímo před ním zavřel obě oči, našpúlil rty a rukou si setřel barvu z obličejů.

Hned nato se rudé oko znovu otevřelo, se zvukem, jako když mlasknete rty, a tvář se usmála. „To byla od tebe dost velká unáhlenost,“ řekl obraz.

Harringay tvrdí, že v tu chvíli, poté, co už došlo na nejhorší, se mu vrátilo sebeovládání. Byl toho spásného přesvědčení, že ďáblové jsou rozumné bytosti.

„Tak proč se pořád vrtíš,“ vyčetl portrétu, „proč se šklebíš a vůbec – proč se posmíváš a mžouráš, když tě maluju?“

„To nedělám,“ nesouhlasil obraz.

„Ovšemže děláš,“ trval na svém Harringay.

„Děláš to ty sám,“ pravil obraz.

„Ne, já sám *ne*,“ namítal Harringay.

„*Ano*, ty sám,“ zopakoval obraz. „Ne! Nematlej na mě zase tu barvu, vždyť jen říkám pravdu. Celé dopoledne se snažíš

nějak trefit výraz na mojí tváři. Na mou duši, ty nemáš ani páru, jak by tvůj obraz měl vypadat.“

„Mám,“ bránil se Harringay.

„Ne, *nemáš*,“ pokračoval obraz. „Nemáš ji *nikdy*, když maluješ. Vždycky začneš s vysloveně matnou předtuchou, co budeš dělat; má to být něco překrásného – jen to víš jistě – a možná vroucného nebo případně tragického; ale všechno dál už je samý experiment a náhoda. Chlapče drahý, ty si vážně myslíš, že takhle se dají malovat obrazy?“

V tuto chvíli je třeba si připomenout, že o tom, co následovalo, máme jen Harringayovo líčení.

„Budu malovat obraz přesně tak, jak se mi zlíbí,“ opáčil Harringay klidně.

Portrét to podle všeho poněkud vyvedlo z míry. „Bez inspirace se obraz namalovat nedá,“ poznamenal.

„Ale já jsem *měl* inspiraci... na tohle.“

„Inspirace!“ zašklebila se sardonicky postava; „nóbl slovíčko vzešlé z toho, že jsi viděl flašinetáře, jak se kouká nahoru do okna! Vigilie! Ha ha! Prostě jsi začal malovat a doufal, že se něco vyvrbí... přesně tak to bylo. A když jsem tě u toho zahlédl, přišel jsem. Chci si s tebou promluvit!“

To tvoje umění je pěkná bída,“ pokračoval portrét. „Ty jeden mazale. Nevím, čím to je, ale zdá se, že do toho neumíš dát duši. Moc toho víš a to tě brzdí. Uprostřed těch záchvatů nadšení si najednou kladeš otázku, jestli něco takového už neudělal někdo jiný. A taky...“

„Hele, nech toho,“ vložil se do toho Harringay, který od dábla čekal něco lepšího než kritiku. „To na mě chceš mluvit jako výtvarná rubrika?“ A nabral si na dvanáctku z prasečích štětín hojnou porci červené barvy.

„Pravý umělec,“ prohlásil obraz, „je vždycky ignorant. Umělec, který teoretizuje o svém díle, už není tvůrce, ale sám je kritik. Wagner... no tohle! Na co máš tu červenou barvu?“

„To abych tě přemaloval,“ odpověděl Harringay. „Už ty pitominy poslouchat nebudu. Jestli si myslíš, že když jsem

povoláním malíř, budu s tebou vést teoretické řeči, tak se znamenitě pleteš.“

„Chvilíčku,“ vyrazil obraz, který to očividně polekalo. „Chci ti udělat nabídku – nefalšovanou nabídku. Vždyť právě o tom mluvím. Schází ti inspirace. Takže. Bezpochyby jsi už něco slyšel o kolínském katedrále a o Čertově mostu a...“

„Kecy,“ odsekl Harringay. „Vážně si myslíš, že chci přijít do pekla jen pro tu radost, že jsem namaloval dobrý obraz a že ho nominují na nějakou cenu? Tumáš.“

Už mu vřela krev. Nebezpečí ho jen vybičovalo k činu, anebo to tak tvrdí. Máznul tomu tvorovi trochu rumělky na ústa. Ital něco zabreptal a pokusil se barvu setřít – zjevně jej to strašlivě překvapilo. A potom – podle Harringaye – započalo vysloveně pozoruhodné zápolení, při němž Harringay zasazoval rány červenou barvou a obraz se zmítal a stíral si barvu tak rychle, jak dokázal. „Tak dva mistrovské kousky,“ snažil se démon. „Dvě nepopíratelná mistrovská díla za duši jednoho malíře z Chelsea. Slušná nabídka, ne?“ Harringay odpovídal štětcem.

Několik minut nebylo slyšet nic kromě tahů štětcem a Italoova brblání a rozčilování se. Hodně tahů zachytil paží a rukou, ale mnohokrát se Harringay přes jeho kryt dostal. Zakrátko však barva na paletě došla a oba zadýchání protivníci jen stáli proti sobě a dívali se jeden na druhého. Obraz byl tak zadělaný červenou barvou, že vypadal, jako kdyby ho protáhli jatkami, namáhavě supěl a bylo mu krajně nepříjemné, jak mu mokrá barva stéká za krk. Přesto první kolo skončilo celkově spíš v jeho prospěch. „Mysli,“ držel se srdnatě svého, „dvě svrchovaná mistrovská díla – a každé v jiném stylu. Každé se hodnotou vyrovná katedrále v...“

„Já vím,“ opáčil Harringay, vyběhl honem z ateliéru a hnal se po chodbě k manželčině budoáru.

Zanedlouho byl zase zpátky s velkou plechovkou laku – stálo na ní, že to je odstín vajíčka pěvušky modré – a se štětcem. Při pohledu na ni se dal umělecký ďábel s rudýma očima do křiku. „Tři mistrovská díla – vrcholná mistrovská díla.“

Harringay zasadil démonovi ránu štětcem napříč a po ní následovalo bodnutí do oka. Ozvalo se sotva zřetelné drmolení: „Čtyři mistrovská díla,“ a potom zvuk, jako když někdo plive.

Ale Harringay teď měl navrch a hodlal se postarat, aby to tak zůstalo. Rychlými, nebojácnými tahy dál zamalovával zmítající se plátno, až z něj konečně byla jen jednodílná plocha v lesklém odstínu vajíček pěvušky modré. Jen v jednu chvíli se z ní vynořila ústa a stačila říct „Pět mistrov-“ a potom je zaplnil lakem; a ke konci se zase otevřelo jedno rudé oko a pohoršeně se na něj upřelo. Nakonec ale nezbylo nic než lesklý panel schnoucího laku. Krátkou chvíli se ještě pod barvou cosi lehce hýbalo a povrch se tu a tam mírně vybouřil, ale zanedlouho i to ustalo a věc zůstala naprosto nehybná.

Potom si Harringay – podle toho, jak to líčí sám Harringay – zapálil dýmku, posadil se a upíral zraky na nalakované plátno a snažil se nějak rozumně rozebrat v tom, co se stalo. Nato obraz obešel a podíval se, jestli na něm zezadu není něco nezvyklého. Až v tu chvíli začal litovat, že si ďábla nevyfotografoval, než jej zamaloval.

Je to Harringayův příběh – ne můj. Na jeho podporu může ukázat nevelké plátno (šedesát na padesát) nalakované na světle zelenou a přidat pár značně vzteklých ujištění. Kromě toho je svatá pravda, že nikdy nevytvořil žádné mistrovské dílo, a podle názoru nejbližších přátel žádné takové nejspíš ani nikdy nevytvoří.